

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Srovnání daně z příjmů fyzických osob ve vybraných zemích

Comparision of the personal income tax in selected countries

Student:

Jana Kuchařová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.

Ostrava 2009

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Kuchařová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R010 Finance
Specializace: 00 Finance
Téma: Srovnání daně z příjmů fyzických osob ve vybraných zemích
Comparison of the personal income tax in selected countries

1. Úvod
2. Charakteristika osobní důchodové daně
3. Popis legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice a Slovenské republice
4. Srovnání daně z příjmů fyzických osob u vybraného poplatníka
5. Závěr
Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce
Přílohy

Odborná literatura:

PELECH, Petr. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2008. 16. dopl. a aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2008. 439 s. ISBN: 978-80-7263-433-0.
VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: 1. VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.
ŠIROKÝ, Jan. Daňové teorie s praktickou aplikací. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN: 978-80-7400-005-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.**

Datum zadání: 21. listopadu 2008

Datum odevzdání: 7. května 2009

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 7. května 2009

.....
podpis studenta

Obsah:

1. Úvod	2
2. Charakteristika osobní důchodové daně	3
2.1. Obecné vymezení daní a daňového systému	3
2.2. Klasifikace daní	4
2.3. Historie osobní důchodové daně	5
2.4. Základní daňové pojmy	6
2.5. Způsob výpočtu osobní důchodové daně a srovnání mezi zeměmi	10
3. Popis legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice a Slovenské republice	12
3.1. Popis legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice	12
3.2. Legislativní vymezení daně z příjmů fyzických osob na Slovensku	18
3.3. Srovnání české a slovenské legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob	22
4. Srovnání daně z příjmů fyzických osob u vybraného poplatníka	26
4.1. Poplatník A	27
4.1.1. Poplatník A žijící v České republice	27
4.1.2. Poplatník A žijící na Slovensku	28
4.1.3. Srovnání daňového zatížení poplatníka A v České republice a na Slovensku ..	29
4.2. Poplatník B	32
4.2.1. Poplatník B žijící v České republice	32
4.2.2. Poplatník B žijící na Slovensku	33
4.3. Srovnání daňového zatížení poplatníka B v České republice a na Slovensku	34
4.4. Poplatník C	38
4.4.1. Poplatník C žijící v České republice	38
4.4.2. Poplatník C žijící na Slovensku	39
4.5. Srovnání daňového zatížení poplatníka C v České republice a na Slovensku	39
4.6. Srovnání poplatníků A, B a C žijících v České republice	41
4.7. Srovnání poplatníků A a B žijících na Slovensku	43
5. Závěr	45
Seznam použité literatury	
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1. Úvod

Počátky daní se pojí se vznikem nejstarších státních útvarů a s nutností financovat veřejný sektor těchto států. Vývoj daní se v průběhu historie měnil a dosud mění podle nutnosti států a pod vlivem společenských, politických a kulturních poměrů. Daně se v současné době rozdělují dle různých kritérií, např. subjektu daně, objektu daně, vazby na důchod poplatníka, apod., z čehož nás nejvíce zajímá dělení podle objektu daně, kterými jsou majetek, spotřeba nebo důchod. Poplatníky nejcitlivěji vnímanou daní je osobní důchodová daň, se kterou se daňové subjekty bezprostředně setkávají, ať už ve formě daňového přiznání nebo výplatního lístku.

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku snad nejznámější a nejdůležitější daně daňového systému, kterou je osobní důchodová daň.

Cílem bakalářské práce je srovnání legislativních úprav zabývajících se daní z příjmů fyzických osob v České republice a Slovenské republice a následná komparace daňového zatížení osobní důchodovou daní u vybraných poplatníků z České republiky a Slovenské republiky v letech 2007 až 2009.

Teoretická část práce bude rozdělena na dvě části, přičemž první část je zaměřena na vysvětlení základních pojmů daňové teorie a v druhé části budou tyto obecné daňové pojmy aplikovány na konkrétní legislativní úpravu daně z příjmů fyzických osob, která je platná v již zmiňovaných zdaňovacích obdobích na území České republiky a Slovenské republiky. Jako právní základ, z něhož bude při zpracování vycházeno, slouží český zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, v platném znění a slovenský zákon č. 595/ 2003 Z. z. o daních z příjmů v platném znění.

V praktické části práce budou vypočteny a následně srovnány hodnoty daňového zatížení vybraných poplatníků žijících na území České republiky a Slovenské republiky. Srovnání daňového zatížení vybraných poplatníků, kterými jsou svobodný a bezdětný muž, ženatý muž s dvěma nezletilými dětmi a student, žijících v jednotlivých zemích bude provedeno za zdaňovací období 2007 až 2009.

2. Charakteristika osobní důchodové daně

Tato část bakalářské práce je zaměřena na obecné vysvětlení pojmů, s nimiž se lze setkat v souvislosti s osobní důchodovou daní. Mimo jiné je zde také popsána historie této daně a obecný způsob výpočtu osobní důchodové daně.

2.1. Obecné vymezení daní a daňového systému

Historie daní je velice dlouhá. Dalo by se říci, že daně vznikly zároveň se vznikem prvních států. V každém státě je totiž nutné hradit určité potřeby, ať už jde o státy v minulosti nebo v současnosti. Aby bylo možno daň vybírat je nutno si ji určitým způsobem definovat, aby bylo zřejmé, které odvody jsou daně a které naopak daněmi nejsou. Daň je neúčelová, povinná, zákonem stanovená platba do veřejného rozpočtu. Jde o platbu pravidelnou, nenávratnou a neekvivalentní. Neúčelovou platbou je daň, protože v okamžiku placení této daně poplatník neví k jakému účelu bude použita. Neekvivalentnost daně znamená, že výše jakou jednotlivec přispívá do veřejného rozpočtu se nerovná výši jeho podílu na veřejných výdajích. Nenávratnost odlišuje daň od půjčky, což znamená, že výběrem daní získává stát prostředky na své potřeby bez nutnosti je v budoucnu muset splatit. Daň je charakterizována pravidelností, jelikož její výběr probíhá v pevně stanovených intervalech. Změnou oproti minulosti je, že v současné době je daň vybírána pouze v peněžních jednotkách.

Podobné vlastnosti jako daně mají také další zdroje příjmů veřejných rozpočtů, kterými jsou poplatky. Hlavním rozdílem mezi těmito platbami je dobrovolnost při placení poplatků a povinnosti při odvodu daní. Dalšími rozdílnými vlastnostmi jsou u poplatků nepravidelnost, účelovost a ekvivalentnost. Tyto rozdílné vlastnosti jsou velmi důležité v případě, kdy je nutno zařadit určitý druh platby do příslušné kategorie.

Daně plní v ekonomice několik důležitých funkcí. Základními funkcemi daní jsou funkce fiskální, alokační, redistribuční a stabilizační. Funkce fiskální znamená schopnost získávat prostřednictvím daní prostředky k naplnění veřejných rozpočtů. Funkce alokační zabezpečuje efektivní rozdělení zdrojů. Funkce redistribuční se zabývá otázkou spravedlnosti zdanění. Jejím úkolem je snížit rozdíly nerovnoměrného rozdělení důchodu ve společnosti. Funkce stabilizační je zaměřena na zmírňování výkyvů v ekonomickém cyklu.

„Daňový systém je souhrn všech daní, které se na daném území, zpravidla státním, vybírají.“¹ Daňový systém by se měl řídit určitými pravidly. Základními principy daňového

¹ VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: I. VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.

systemu jsou efektivnost, pozitivní ovlivňování chování ekonomických subjektů, princip spravedlnosti zdanění, administrativní jednoduchost, právní perfektnost a srozumitelnost. Daňový systém je efektivní, pokud rozdíl mezi ztrátou užitku daňových subjektů a výnosem veřejných rozpočtů je co nejmenší. Ovlivňování chování ekonomických subjektů prostřednictvím daňového systému spočívá v motivaci subjektů například v oblastech úspor a investic. Takovouto motivací pro daňový subjekt může být třeba možnost uplatnění daňové ztráty. Princip spravedlnosti zdanění vnímají daňoví poplatníci nejvíce. Spravedlnosti bude dosaženo, když bude výše daně jednotlivých poplatníků odpovídat jejich možnostem a prospěchu, který mají z užívání veřejných služeb. Jednoduchost a jednoznačnost je známkou každého dobrého daňového systému, kdy každý poplatník dopředu zná rozsah svých daňových povinností. Neméně důležitá je pro daňový systém právní perfektnost, jelikož jen za této podmínky lze daň úspěšně vybrat a zajistit plnění jejich funkcí. Bohužel, jak je zřejmé z charakteristik těchto funkcí, nelze splnit všechny principy najednou, jelikož některé z nich si vzájemně odporují. Například bez větší složitosti nelze vytvořit co nejspravedlivější systém zdanění.

2.2. Klasifikace daní

Daně lze třídit podle různých kritérií. Zřejmě nejčastěji se daně klasifikují podle objektu daně, subjektu daně, vazby na důchod poplatníka, respektování příjmových poměrů poplatníka, okruhu platnosti, stanovení hodnoty daně ve vztahu k základu daně, stupně progresu, atd.

Pokud se daň člení podle předmětu daně, na který se váže, nazývá se toto členění podle objektu daně. Z tohoto hlediska mohou být daně rozděleny na daně důchodové, majetkové, spotřební, atd. Důchodové daně jsou placeny z veškerých příjmů poplatníka, které jsou předmětem daně daně. Majetkové daně se odvádějí z vlastnictví, zdědění nebo převodu nemovitostí nebo movitých věcí. Spotřební daně jsou uvaleny na veškerou spotřebu, nebo na vybrané druhy výrobků.

Dle subjektu daně se daně rozdělují podle osob, kterých se tato daň týká. Subjektem daně může být jednotlivec, což je individuální fyzická osoba. Dále mohou být subjektem daně také domácnost, oba manželé, nebo všichni členové domácnosti, stejně jako firmy a korporace. Domácnost je subjektem daně v případě, pokud nositelem daňového břemene je hlava rodiny, která odvádí daň za celou rodinu. Oba manželé jsou považováni za subjekt daně za předpokladu, že je zavedeno společné zdanění manželů, tzv. manželský splitting. Pokud se takové společné zdanění rozšíří na všechny členy domácnosti, jedná se o tzv. plný splitting a

subjektem daně jsou všichni tito členové. Subjektem daně také mohou být firmy, korporace, které jsou právnickými osobami, byly založeny za určitým cílem a pro okolí vystupují jako jedna organizace.

Podle vazby na důchod poplatníka se daně člení na přímé a nepřímé. Přímé daně se vyměřují poplatníkovi z jeho důchodu nebo majetku přímo. Naopak nepřímé daně jsou zahrnuty již v cenách výrobků a spotřebitel je platí při nákupu. Nepřímé daně tedy na rozdíl od daní přímých nerespektují důchodovou situaci poplatníka.

Dále se daně mohou členit podle respektování příjmových poměrů poplatníka, a to na daně osobní, které jsou odvozeny od výše příjmů poplatníka, a daně in rem neboli na věc, které příjmové poměry poplatníka nerespektují.

Daně lze také členit podle okruhu jejich platnosti. Mohou být zavedeny na fiskální úrovni, na úrovni republik, na místní úrovni a v neposlední řadě na nadnárodní úrovni.

Dle stanovení hodnoty daně ve vztahu k základu daně jsou daně rozděleny na jednotkové daně a daně ad valorem neboli hodnotové. V případě jednotkových daní je základ daně vyjádřen pouze v naturálním vyjádření. Naopak základ daně, z něhož se počítají daně jednotkové je vyjádřen v peněžních jednotkách.

Další možností rozdělení daní je dle stupně jejich progresivity. Podle tohoto kritéria se dělí na daně progresivní, proporcionální a regresivní. Toto členění daní je velmi úzce spojeno s daňovou spravedlností, jelikož zjišťuje dopad na poplatníky. V rámci tohoto kritéria se poměřuje daň a hrubý příjem poplatníka. Pakliže je podíl konstantní jedná se o zdanění proporcionální. Pokud podíl daní s růstem příjmu roste, jde o zdanění progresivní, a jestliže naopak podíl daní s růstem příjmu klesá, lze hovořit o zdanění regresivním.

Z hlediska způsobu úhrady se daně člení na ty, které jsou vybírány na základě daňového priznání, a daně, jež jsou sráženy přímo u zdroje.

2.3. Historie osobní důchodové daně

Osobní důchodová daň je relativně mladou daní. Poprvé byla použita ve Velké Británii k financování válečných aktivit proti Napoleonovi. Nejdříve šlo pouze o zdanění zisku (na úrovni osob), později však byla daň rozšířena na veškeré příjmy. Po vítězství nad Napoleonem byla zrušena, ale kvůli válečnému zadlužení a nedostatku veřejných příjmů byla opět zavedena.

V ostatních vyspělých zemích lze tuto daň nalézt až koncem 19. století a v prvních desetiletích 20. století.

V Rakousko-Uhersku (tedy i na území současné ČR) byla osobní důchodová daň zavedena od roku 1849.

Ačkoli osobní důchodová daň při svém vzniku obvykle měla pouze několikaprocentní sazby a vybírala se jen z vysokých důchodů, v období mezi světovými válkami, a zvláště po 2. světové válce, byly tyto sazby neustále navyšovány. Např. v USA byly v 60. letech 20. století sazby vybírané z nejvyšších důchodů až více než devadesátiprocentní. Naopak pro osmdesátá léta dvacátého století je příznačná snaha o snižování daňových sazeb.

Daňové reformy v 80. letech a počátkem 90. let 20. století mění tzv. „daňový mix“, tj. podíl přímých a nepřímých daní, ve prospěch daní nepřímých. Jsou snižovány sazby daně. Rovněž se prosazují snahy o rozšíření základny osobní důchodové daně zrušením dosavadních daňových úlev, výjimek ze zdanění a některých odpočitatelných částek od základu daně. Toto opatření má vést mimo jiné i k zjednodušení celého systému daně, která je často kritizována pro nesrozumitelnost, z důvodu velké komplexnosti.

V postkomunistických zemích byly osobní důchodové daně zavedeny v pojetí, které odpovídá potřebám tržních ekonomik, počátkem 90. let 20. století. Nahradily tak dosavadní systémy v těchto zemích používané.

V České republice byla daňovou reformou zavedena daň z příjmů fyzických osob k 1. 1. 1993. Cílem této daně je zdanění globálního důchodu každého jednotlivce, přičemž nebude existovat rozdíl mezi zdaněním důchodů pocházejících z různých zdrojů.

2.4. Základní daňové pojmy

Důchodová daň nezahrnuje pouze peněžní příjmy, ale také různé naturální požitky a příjmy jiného než peněžního charakteru. Tato daň je daní běžnou neboli daní za období. Je placena z příjmů poplatníka na konci každého zdaňovacího období, za které mu tyto příjmy vznikly. Zdaňují se pouze čisté důchody, které vzniknou odečtením nákladů na dosažení, zajištění a udržení příjmů z hrubého důchodu poplatníka. Aby nedošlo k chybám při zdaňování je nutno se nejprve seznámit se základními konstrukčními prvky daní.

Daňovým subjektem je osoba, která je povinna daň platit, případně odvádět. Daňové subjekty se dělí na poplatníky a plátce. Poplatník je nositelem daňového břemene, tudíž z jeho příjmů a majetku se daň vybírá. Tato daň se vztahuje na tuzemské příjmy stejně jako na příjmy ze zahraničí. Plátce daně představuje daňový subjekt, který daň od jiných daňových subjektů vybere a následně ji odvede do veřejného rozpočtu. Plátcem daně je také daňový subjekt, který sráží daň jiným poplatníkům. Veškeré odvody daní provádí plátce pod svou majetkovou

odpovědností. Disponibilní zdroje se tedy nesnižují přímo plátcí daně. Plátce daně je jediným daňovým subjektem u daní ze spotřeby.

Objekt daně je veličina, ze které se daň vybírá. Zpravidla je stručné vymezení objektu daně zahrnuto již v jejích názvu. Objektem daně je důchod, majetek, spotřeba a hlava. Daň z hlavy se v dnešní době už nevyskytuje. V historii znamenala daň z hlavy povinnost odvádět daň za každého jednotlivce. Jelikož objekt daně je určen velmi obecně, byl zaveden pojem předmět daně. Předmět daně je jednoznačné a úplné určení objektu daně prostřednictvím zákona, který ukládá konkrétní daňovou povinnost. Zákon také stanovuje vynětí z předmětu daně neboli negativní vymezení předmětu daně, což je zákonem vymezená část objektu zdanění, na kterou se konkrétní daňový zákon nevztahuje.

Osvobození od daně je část předmětu daně, z níž se daň nevybírá. Osvobození může být úplné, nebo částečné. V některých zákonech lze také nalézt osvobození podmíněné, kdy daňový subjekt musí doložit splnění podmínek pro jeho uplatnění.

Dalším důležitým konstrukčním prvkem je základ daně. „Základ daně je předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákonných pravidel.“² Musí být vyjádřen buďto v hodnotovém vyjádření, nebo ve fyzických jednotkách. Základ daně je vymezen rovněž časově. K tomuto účelu pro daně v pravidelném časovém intervalu slouží zdaňovací období. Daň se vybírá buď za období, pokud se jedná o daň běžnou, nebo na zdaňovací období, jde-li o daň kapitálovou. Základním zdaňovacím obdobím pro stanovení a výběr daně je 12 měsíců, zpravidla kalendářní rok. Výjimkou jsou daně za spotřeby, pro které je nejčastějším zdaňovacím obdobím kalendářní měsíc, případně kalendářní čtvrtletí.

Základ daně stanovený jako čistý příjem lze dále upravovat o odpočty. Kvůli existenci odpočtů se sice mnohdy zvýší komplikovanost daňového systému, ale zároveň se tyto odpočty snaží napomoci k řešení některých problémů v sociální oblasti. Jako zástupce těchto odpočtů lze uvést nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně.

Odpočty lze rozdělit do dvou skupin, na standardní a nestandardní. Standardní odpočty jsou takové, pro které je v zákoně pevně stanovená částka, o niž se základ daně snižuje pokud daňový subjekt splní všechny zákonem stanovené podmínky pro uplatnění těchto odpočtů. Tyto odpočty zohledňují sociální postavení poplatníka. U nestandardních odpočtů není v zákoně konkrétní hodnota, pouze podmínky pro uplatnění odpočtu, případně limity. Pokud

² VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: 1. VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.

daňový subjekt splní tyto limity, uplatní si odpočet v prokazatelně vynaložené výši. Tento typ odpočtů má motivovat daňové subjekty k celospolečensky žádoucímu chování.

Dalším neméně důležitým konstrukčním prvkem, který je nutno znát, je sazba daně. Sazba daně představuje algoritmus, jehož prostřednictvím se ze základu daně sníženého o odpočty stanoví velikost daně. Sazby daně se vymezují z pohledu dvou nezávislých kritérií. Těmito kritérii jsou druh předmětu daně, nebo poplatníka a typ základu daně.

Dle druhu předmětu daně nebo poplatníka je sazba daně buď jednotná nebo diferencovaná. Jednotná sazba daně nerozlišuje mezi typy a druhy předmětu příslušné daně, ani nezávisí na jeho kvalitě, ale je pro všechny stejná. Výše diferencované daně je rozdílná podle druhu předmětu daně, respektive jeho kvality. Sazba může být také diferencována podle daňového subjektu.

Dle typu základu daně se sazba daně dělí na pevnou a relativní. Pevná sazba daně je charakteristická pro majetkové daně a vztahuje se k fyzikální jednotce základu daně. Jelikož daň musí být vždy v peněžním vyjádření, musí být v peněžních jednotkách stanovena buď sazba daně, nebo základ daně. Relativní sazba daně se využívá u těch daní, které mají základ daně v hodnotovém vyjádření, protože sazba daně je v tomto případě určena procentem ze základu daně. Může být lineární (proporcionální), nebo progresivní.

Sleva na dani je dalším důležitým prvkem při konstrukci daní. „Sleva na dani znamená možnost snížení částky daně za stanovených podmínek.“³ Rovněž slevy na dani lze členit na standardní a nestandardní, absolutní a relativní. Absolutní sleva na dani je většinou podobou standardních slev, jelikož je stanovena pevnou částkou, např. sleva na zaměstnance se zdravotním postižením. Relativní sleva je zpravidla vyjádřena v procentech. Standardní i nestandardní slevy mohou mít formu jak absolutních, tak i relativních slev.

Protože správný výpočet daně ještě nezaručuje řádnost jejich výběru, je nutno zákonem stanovit cestu, kterou se daň od daňového subjektu přes správce daně dostane do veřejného rozpočtu. Tuto cestu určuje způsob výběru daně. Stanovit správný způsob výběru je velmi obtížné, jelikož je nutno zabezpečit plynulý tok příjmů do veřejných rozpočtů a zároveň mít na zřeteli spokojenost daňových subjektů, což znamená uskutečnit výběr daně v době pro ně nejvhodnější a formou, která je nejméně zatíží.

Z důvodu minimalizace administrativních nákladů, je daňovému subjektu zákonem stanovena povinnost si stanovit daňovou povinnost. Daňový subjekt je povinen sdělit

^{3 3} VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: I. VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.

příslušnému správci daně veškeré skutečnosti týkající se jeho daňové povinnosti. Toto sdělení musí provést většinou prostřednictvím předepsaných formulářů zvaných daňové přiznání. Termíny pro podání daňové přiznání jsou uvedeny v příslušných zákonech. Lhůta, v níž musí daňový subjekt daň odvést, je lhůtou splatnosti.

Daňové přiznání je zpravidla daňový subjekt povinen podat za nebo na každé zdaňovací období. Jelikož výše daně za celé zdaňovací období, kterým je většinou kalendářní rok, by znamenala pro daňové subjekty velkou zátěž a vedla by k časově nerovnoměrnému plnění veřejného rozpočtu, byly zavedeny zálohy na daň, které se odvádějí již v průběhu daného zdaňovacího období. Zálohy vycházejí především z výše daně v předešlém zdaňovacím období. Pro zálohy na daň je charakteristické, že jsou zúčtovatelné. Tato vlastnost znamená, že ve lhůtě splatnosti celkové daně se vyrovnává pouze rozdíl mezi celkovou vyměřenou daní a vybranými zálohami na daň. Rozdílem těchto dvou částek může vzniknout buď doplatek daně, pokud jsou zálohy menší než celková daňová povinnost, nebo daňový přeplatek, jsou-li zálohy na daň vyšší než celková daňová povinnost. Použití zálohového systému je charakteristické pro daně běžné.

Jedná-li se o daň kapitálovou je naopak v některých případech poplatníkům umožněno rozložit si celkovou daňovou povinnost do několika splátek v průběhu zdaňovacího období. Splátky daně představují postupné plnění daňové povinnosti, která je předem známa a velikost splátek je většinou stanovena jako její poměrná výše.

Řada států se snaží snížit množství podávaných daňových přiznání, protože tento proces je velmi zdoluhavý a nákladný. K tomuto snižování dochází především v oblasti osobní důchodové daně, protože zde bývá počet daňových subjektů nejvyšší. Jako východisko z této situace se jeví srážka daně přímo u zdroje příjmu. Při takovémto způsobu výběru daně se lze setkat s dvěma druhy daňových subjektů, poplatníky a plátcí. Plátce daně vypočte a pod svou majetkovou účastí odvede do veřejného rozpočtu. Poplatník je ten, z jehož příjmu byla daň vybrána. Stejný rozdělení těchto subjektů se uplatňuje i v případě záloh na daň srážených u zdroje.

Každý daňový subjekt chce na daních zaplatit co nejméně, a proto se snaží svou daňovou povinnost minimalizovat. Ale i s takovýmto chováním stát počítá a snaží se toto jednání nasměrovat žádoucím směrem. Minimalizace daňové povinnosti nabývá celé řady podob. Jedná se o podoby, které jsou zákonodárcem vítány až po takové, které jsou hodnoceny jako trestněprávní jednání. Těmito podobami minimalizace daňové povinnosti mohou být daňové úspora, vyhnutí se dani nebo daňový únik.

Daňová úspora vzniká pokud daňový subjekt snižuje základ daně a následně stanovenou daň o všechny zákonem povolené odpočty a slevy. Samozřejmě za předpokladu, že splňuje podmínky pro jejich uplatnění. Daňové úspory může daňový subjekt dosáhnout také snížením nákupů výrobků, které vyplývají z jeho nezdravých návyků, a z nichž při nákupu odvádí spotřební daň. Příkladem takového výrobku jsou například cigarety.

Vyhnutí se dani znamená, že daňový subjekt se snaží minimalizovat svou daňovou povinnost prostřednictvím skulin ve stylizaci daňových zákonů. Pokud se tento způsob minimalizace rozšíří vede to zpravidla ke změně daně legislativou. Proto je tento způsob minimalizace dočasný. Tento způsob minimalizace není protiprávní.

Dalším způsobem minimalizace je daňový únik. V tomto případě již se jedná o protiprávní jednání, při němž má daňový subjekt za cíl si neoprávněně zkrátit velikost své daňové povinnosti. Pokud tento způsob minimalizace činí daňový subjekt úmyslně, může se jednat o trestný čin zkrácení daně nebo obdobné trestné činy. Některé formy daňového úniku mají i mezinárodní charakter. Jelikož omezují předpokládaný výnos veřejných rozpočtů jsou škodlivé pro celou společnost. Také díky snaze o daňové úniky vznikla tzv. šedá ekonomika.

2.5. Způsob výpočtu osobní důchodové daně a srovnání mezi zeměmi

Způsob výpočtu osobní důchodové daně je ve většině zemí obdobný. Sečtou se všechny zdanitelné příjmy, s výjimkou příjmů nepatřících do předmětu daně a příjmů od daně osvobozených, od nichž se mohou za určitých podmínek odečíst prokazatelné výdaje, čímž vznikne základ daně. Od základu daně se odečtou odčitatelné položky a vznikne snížený základ daně. Z takto sníženého základu daně se prostřednictvím příslušné sazby daně vypočte poplatníkovu daňovou povinnost. Od daňové povinnosti si v některých zemích může poplatník odečíst ještě slevy na dani. Daňovou povinnost po slevách je poplatník povinen odvést příslušnému finančnímu úřadu. Tento obecný způsob výpočtu je také znázorněn v následující tabulce.

Tab. 2.1 Obecný způsob výpočtu osobní důchodové daně

základ daně
- odpočty
= základ daně po snížení
• sazba daně
= základní částka daně
- slevy na dani
= daň po slevách (daňový bonus)

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: 1 VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.

Pro mezinárodní srovnání výhodnosti legislativních úprav osobní důchodové daně z pohledu poplatníka daně z příjmů je výhodné použít ukazatel daňového zatížení. Ukazatel je totiž relativní a proto umožňuje oprostit se od různých měn v daných zemích.

Ukazatel daňového zatížení se vypočítá dle vztahu

$$\text{daňové zatížení} = \text{záloha na daň (daň)} / \text{hrubá mzda poplatníka.} \quad (1.1)$$

Tento vztah vyjadřuje závislost výše daňové povinnosti na hrubé mzdě, tedy výši jakou poplatník odvede celkem v podobě odvodů z hrubého příjmu.

V případě srovnání poplatníků v jednom státě, tedy se shodnou měnou můžeme použít také ukazatel absolutní. Většinou se v takovýchto případech srovnávají poplatníci s rozdílným sociálním postavením.

Způsob výpočtu daňové úspory je

$$\text{daňová úspora} = \text{daň po slevě poplatníka A} - \text{daň po slevě poplatníka B} \quad (1.2)$$

3. Popis legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice a Slovenské republice

V následující kapitole bude popsána legislativní úprava daně z příjmů fyzických osob v České republice a legislativní úprava daně z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice a následně budou tyto legislativní úpravy jednotlivých zemí srovnány.

3.1. Popis legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice

Osobní důchodová daň je v České republice upravena zákonem č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, který upravuje daň z příjmů fyzických i právnických osob a byl již mnohokrát novelizován.

Následující výklad zahrnuje legislativní vymezení daně z příjmů fyzických osob za rok 2007 a rok 2008, jelikož v roce 2009 nedošlo oproti roku 2008 k žádným legislativním změnám. Při tomto výkladu se vychází ze zákona o daních z příjmů v platném znění pro dané zdaňovací období.

Daň z příjmů je přímou důchodovou daní a dotýká se všech ekonomicky aktivních skupin obyvatelstva, je tudíž jednou z nejvýznamnější daní, jejíž příjmy plynou do veřejného rozpočtu České republiky.

V dalším výkladu budou obecné pojmy daňové teorie aplikovány na legislativu České republiky v roce 2007 a poté budou popsány legislativní změny pro rok 2008.

Poplatníci daně z příjmů v České republice jsou rozděleni do dvou skupin, a to na daňové rezidenty a daňové nerezidenty.

Daňovými rezidenty jsou poplatníci, kteří mají na území České republiky bydliště, nebo se na území České republiky obvykle zdržují. Tito poplatníci mají neomezenou daňovou povinnost, což znamená, že platí daň získanou ze zdrojů jak v České republice, tak i v zahraničí. Bydlištěm je myšleno místo, kde má poplatník stálý byt, v němž má v úmyslu se trvale zdržovat. Obvyklým pobytem je myšlen pobyt v České republice alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce, do této lhůty je započítán i každý započatý den. Za obvyklý pobyt se nepovažuje pobyt v České republice za účelem studia nebo léčení.

Daňoví nerezidenti jsou fyzické osoby nepatřící do skupiny daňových rezidentů, neboli cizozemci, kteří mají omezenou daňovou povinnost a zdaňují pouze příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Základem daně z příjmů fyzických osob v České republice jsou veškeré příjmy fyzických osob s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně. Jde o příjmy peněžní, nepeněžní, ale také příjmy získané směnou. Příjmem je myšleno peněžní i nepeněžní plnění, kterým je dosaženo navýšení majetku poplatníka.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně patří například příjmy získané zděděním, vydáním či darováním nemovitosti nebo movité věci nebo majetkového práva, některé úvěry a půjčky, nebo příjmy z rozšíření a zúžení společného jmění manželů, atd.

Další rozsáhlou kapitolu v daňovém zákoně tvoří příjmy od daně osvobozené, což jsou příjmy, které jsou předmětem daně, ale přesto se z nich daň neodvádí. Osvobozené příjmy jsou tvořeny například sociálními příjmy a transfery, jejichž zdanění by bylo neúčelné, přijatými náhradami škod a pojistnými plněními, a rovněž je zde zařazen prodej movitého i nemovitého majetku, ale jen po splnění zákonem stanovených podmínek.

Jelikož příjmy poplatníků jsou různorodé, je základ daně poplatníka rozdělen na několik dílčích částí. V České republice je základ daně tvořen pěti dílčími základy daně. Dílčím základem daně podle § 6 ZDP jsou příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky snížené o sociální a zdravotní pojištění povinně hrazené zaměstnancem. Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti snížené o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení tvoří dílčí základ daně podle § 7 ZDP. Dílčí základ daně dle § 8 ZDP je tvořen příjmy z kapitálového majetku, od nichž nelze odečíst žádné výdaje. Dílčí základ daně podle § 9 ZDP zahrnuje příjmy z pronájmu snížené o prokazatelně vynaložené výdaje na dosažení těchto příjmů. Dílčím základem daně podle § 10 ZDP jsou také ostatní příjmy snížené o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení. V případě tohoto dílčího základu daně pokud jsou vynaložené výdaje vyšší než příjmy k rozdílu se nepřihlíží, výdaje lze uplatnit pouze do výše příjmů.

Jelikož v praktické části této práce budou srovnání poplatníci daně z příjmů fyzických osob mající příjmy pouze ze závislé činnosti, je nezbytné podrobněji rozebrat dílčí základ daně podle § 6 ZDP, tedy příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky. Tyto příjmy zahrnují kupříkladu příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, v nichž při výkonu práce musí poplatník dodržovat příkazy plátce, jsou zde zahrnuty také příjmy z práce likvidátorů, členů družstev, společníků společnosti s ručením omezeným, atd. Funkčními požitky jsou myšleny například funkční platy členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu České republiky, atd.

Za poplatníka se v rámci předmětu daně podle § 6 ZDP považuje zaměstnanec a za plátce je považován zaměstnavatel. Příjmy ze závislé činnosti se rozumí příjmy pravidelné nebo jednorázové bez ohledu na to, zda je na ně právní nárok. V případě, poskytuje-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro pracovní i soukromé účely je za příjem považována také částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý započatý měsíc. V rámci § 6 jsou vymezeny další příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů ze závislé činnosti nebo jsou od daně z příjmů osvobozeny a nevstupují tedy do základu daně. Příjmy, které nejsou předmětem daně jsou kupříkladu náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem závislé činnosti, ale pouze do výše stanovené zvláštním právním předpisem. Osvobozené příjmy zahrnují například hodnotu stravování poskytovaného zaměstnavatelem, jako nepeněžní plnění, ke spotřebě zaměstnancům.

Základem daně z těchto příjmů jsou veškeré příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny, snížené o srážené nebo zaměstnancem uhrazené částky pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, které je zaměstnanec povinen platit.

Základ daně zahrnující pět dílčích základů daně se následně ještě upravuje o odpočty. V rámci České republiky jsou odpočty tvořeny odčitatelnými položkami od základu daně a nezdánitelnými částmi základu daně. Odčitatelné položky a nezdánitelné části základu daně se odečítají od základu daně nezávisle na pořadí.

Mezi odčitatelné položky lze zahrnout například ztrátu. Ztráta vzniká poplatníkovi v případě, kdy jeho příjmy převažují výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. Takovouto ztrátu si může poplatník odečíst za zdaňovací období nejvýše v částce sumy dílčích základů daně podle § 7 ZDP až § 10 ZDP, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících po zdaňovacím období, za které byla ztráta vyměřena.

Nezdánitelné části základu daně jsou tvořeny například:

- o hodnotou poskytnutých darů, jsou-li poskytnuty zákonem stanoveným organizacím a ke stanovenému účelu a pokud hodnota těchto darů ve zdaňovacím období přesáhne 2 % ze základu daně, nebo činí alespoň 1 000 Kč, nejvýše však lze v úhrnu odečíst 10 % ze základu daně,
- o příspěvek zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem nebo pojistníkem zaplacené pojistné na jeho soukromé životní pojištění, ale v obou případech pouze za předpokladu dodržení zákonem stanovených podmínek.

Z takto sníženého základu daně se po zaokrouhlení na celé stokoruny dolů vypočte za použití příslušné sazby daně daňová povinnost. V České republice v roce 2007 byla pro výpočet používána klouzavě progresivní sazba daně, což znamená řazení základu daně podle jeho výše do příslušných daňových pásem. V roce 2007 jsou čtyři daňové pásma, zobrazená v následující tabulce.

Tab. 3.1 Sazba daně z příjmů fyzických osob 2007

základ daně		daň	ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121 200	12%	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19%	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25%	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32%	331 200 Kč

Zdroj: Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. v platném znění pro rok 2007

Konkrétní daňovou povinnost vypočtenou podle výše popsaného postupu lze dále snížit o slevy na dani. Tato oblast je velmi rozsáhlá a zahrnuje velké množství různorodých slev, které byly ještě v roce 2005 uplatňovány v rámci nezdanitelných částí základu daně. Jsou to například slevy na poplatníka, na manželku, na studenta, atd.

V následující části budou uvedeny roční hodnoty těchto slev v roce 2007, a to z důvodu možnosti srovnání výše slev s rokem následujícím.

- o sleva na poplatníka činila 7 200 Kč,
- o sleva na manžela(manželku), pokud neměl(-a) za zdaňovací období příjmy ve výši 38 040 Kč, činila 4 200 Kč,

- pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, byla sleva ve výši 1 500 Kč,
- 3 000 Kč, pobírá-li poplatník plný invalidní důchod, nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodové pojištění,
- je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P, činila sleva 9 600 Kč,
- 2 400 Kč činila sleva pro poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravoval na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let, v případě doktorského studia 28 let.

Tyto slevy může poplatník uplatnit ve výši jedné dvanáctiny za každý měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jejich uplatnění, s výjimkou slevy na manželku, která lze uplatnit souhrnně až na konci zdaňovacího období. Tyto měsíční slevy na dani poskytne plátce poplatníkovi pouze do výše vypočtené zálohy na daň.

Další možností slevy na dani, je uplatnění daňového zvýhodnění. Toto zvýhodnění si uplatňují poplatníci na vyživované děti žijící s ním v jedné domácnosti. Daňové zvýhodnění na jedno dítě činí 6 000 Kč ročně. Slevu na dani si může daňový poplatník uplatnit až do výše stanovené daňové povinnosti, je-li daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost vzniká daňový bonus, který může poplatník uplatnit v případě, že jeho výše činí alespoň 100 Kč maximálně však do výše 30 000 Kč ročně. Měsíční daňový bonus, aby byl vyplacen musí činit minimálně 50 Kč, maximálně může činit 2 500 Kč. Daňové bonus může uplatnit poplatník, pokud měl za dané zdaňovací období příjem podle § 6 ZDP, §7 ZDP, §8 ZDP nebo § 9 ZDP alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy.

Za vyživované dítě se pro účely uplatnění daňového zvýhodnění považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů, vnuk (vnučka), v případě, že jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je:

- nezletilým dítětem,
- zletilým dítětem do dovršení 26 let věku a nepobírá plný invalidní důchod a
 - soustavně se připravuje na budoucí povolání,

- nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz nebo
- je neschopno vykonávat soustavou výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, je částka daňového zvýhodnění zvýšena na dvojnásobek, ale maximální výše daňového bonusu zůstává zachována. Daňové zvýhodnění lze poskytnout pouze jednomu poplatníkovi vyživujícímu nezletilé dítě, a to ve výši jedné dvanáctiny za každý měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jeho uplatnění. Daňové zvýhodnění lze uplatnit již na počátku měsíce, v němž se dítě narodilo, začalo se soustavně připravovat na budoucí povolání, bylo osvojeno, nebo převzato do náhradní péče.

Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok. Daň je vybírána buď srážkou u zdroje, kdy ji zaměstnavatel za své zaměstnance jakožto plátce daně vypočte a pod svou majetkovou účastí odvede příslušnému správci daně, nebo na základě daňového přiznání. Daňové přiznání je povinen podat každý, jehož roční příjmy zahrnující se do základu daně z příjmů fyzických osob jsou vyšší než 15 000 Kč, nebo vykazuje za dané zdaňovací období ztrátu. Daňové přiznání není povinen podat poplatník, který má příjmy podle § 6 zákona o daních z příjmů pouze od jednoho nebo postupně od více plátců daně včetně doplatků těchto mezd od těchto plátců, pokud neuplatňuje výpočet daně ze společného zdanění manželů. Podmínkou je, že poplatník u všech těchto plátců podepsal na příslušné zdaňovací období prohlášení k dani a kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů, ze kterých je vybírána daň zvláštní sazbou daně, nemá jiné příjmy podle § 7 až § 10 vyšší než 6 000 Kč. Daňové přiznání je poplatník povinen odevzdat nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období, pokud daňové přiznání zpracovává a podává za poplatníka daňový poradce posunuje se lhůta odevzdání daňového přiznání a to nejpozději do šesti měsíců po skončení zdaňovacího období.

Novelizace zákona č. 586/1992 Sb. platné k 1. lednu 2008 způsobily v české legislativě týkající se daně z příjmů množství změn, proto jejich výčet nebude úplný.

Významnou změnou je změna sazby daně z příjmů fyzických osob, která již v roce 2008 není klouzavě progresivní, nýbrž lineární. Lineární sazba daně je pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 % ze sníženého základu daně, zaokrouhleného na celé stokoruny dolů.

Další velmi důležitou změnou je způsob výpočtu dílčího základu daně ze závislé činnosti, kdy od roku 2008 již poplatníci nesnižují svou hrubou mzdu o sociální a zdravotní pojištění, které jsou povinni odvádět, ale navyšují ji o pojištění hrazené zaměstnavatelem.

V souvislosti s předchozí změnou došlo také k navýšení částek slev na daních, které jsou nyní v roční výši:

- 24 840 Kč na poplatníka,
- 24 840 Kč na manžela (manželku), v případě že jeho (její) příjmy nepřevýšily za dané zdaňovací období částku 38 040 Kč,
- 2 520 Kč na poplatníka pobírajícího částečný invalidní důchod,
- 5 040 Kč na poplatníka pobírajícího plný invalidní důchod,
- 16 140 Kč, je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P,
- 4 020 u poplatníka, který se soustavně připravuje na budoucí povolání a nedovršíl 26 let věku nebo u doktorského studia 28 let věku.

V roce 2008 byla také navýšena částka daňového zvýhodnění, která činí na jedno dítě 10 680 Kč ročně. Posouvají se také maximální hranice uplatnění tohoto bonusu a to ročně na 52 200 Kč a měsíčně na 4 350 Kč.

3.2. *Legislativní vymezení daně z příjmů fyzických osob na Slovensku*

Také na Slovensku je zákon o daních z příjmů upravován zákonem, který je neustále upravován právními normami doplněnými o nařízení vlády Slovenské republiky, různé vyhlášky a opatření Ministerstva financí Slovenské republiky. Stejně jako v České republice tak i na Slovensku je daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob upravována jedním zákonem a to zákonem č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v platném znění.

Následující výklad bude odvozen ze zákona o dani z príjmov v platném znění pro zdaňovací období 2007 a následně budou popsány změny, které nastaly v roce 2008 a v roce 2009.

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob na Slovensku jsou fyzické osoby, které se dělí na poplatníky s neomezenou daňovou povinností a poplatníky s omezenou daňovou povinností.

Poplatníky s neomezenou daňovou povinností jsou fyzické osoby, které mají na území Slovenské republiky trvalý pobyt, nebo se na území Slovenské republiky obvykle zdržují. Obvyklým pobytem je myšleno období minimálně 183 dnů v příslušném zdaňovacím období a to souvisle, nebo v několika obdobích. Do této lhůty se započítává každý i započatý den pobytu. Tito poplatníci odvádějí daň z příjmů ze všech zdrojů na území Slovenské republiky i v zahraničí.

Poplatníky s omezenou daňovou povinností jsou fyzické osoby, které nesplňují podmínky pro poplatníky s neomezenou daňovou povinností, nebo se na území Slovenské republiky sice zdržují déle než 183 dnů v příslušném zdaňovacím období, ale za účelem studia nebo léčení. Tito poplatníci mají daňovou povinnost pouze z příjmů ze zdrojů na území Slovenské republiky.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy z činnosti poplatníka a příjmy (výnosy) z nakládání s majetkem poplatníka. Příjmem je peněžité i nepeněžité plnění, dosažené i směnou. Předmětem daně jsou:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu,
- příjmy z kapitálového majetku,
- ostatní příjmy.

Mezi příjmy, které nepatří do předmětu daně, jsou zařazeny například příjmy získané vydáním, darováním nebo zděděním nemovitosti, bytu nebo movitého majetku; úvěry a půjčky, atd.

Další významnou část zákona o daních z příjmů Slovenské republiky tvoří osvobození od daně, které zahrnuje kupříkladu sociální dávky a transfery; přijaté náhrady škody a pojistná plnění, jelikož se zde s největší pravděpodobností nejedná o navýšení příjmů poplatníka; ale také příjmy z prodeje movitého a nemovitého majetku, ovšem pouze za předpokladu, že jsou dodrženy zákonem stanovené podmínky.

Základ daně se zjistí jako součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů. V případě, že výdaje převyšují příjmy je základem daně daňová ztráta. Slovenská legislativa daně z příjmů fyzických osob obsahuje čtyři dílčí základy daně. Dílčím základem daně podle § 5 ZDP jsou příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. Dílčí základ dle § 6 ZDP je tvořen příjmy z podnikání a jiné samostatné

výdělečné činnosti a z pronájmu, sníženými o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. K příjmům z kapitálového majetku, které tvoří dílčí základ dle § 7 ZDP výdaje uplatnit nelze. Dílčí základ podle § 8 ZDP je tvořen příjmy z ostatní činnosti, což jsou například příjmy z příležitostných činností, příjmy z převodu vlastnictví nemovitosti, sníženými o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení, ale pouze do výše těchto příjmů. Pokud jsou výdaje vyšší než příjmy, k rozdílu se nepřihlíží. Pokud se jedná o výhry v loteriích a jiných podobných soutěžích, které plynou poplatníkům ze zahraničí, nelze v jejich souvislosti uplatnit jakékoli výdaje.

Stejně jako v legislativním vymezení daně z příjmů České republiky i zde je žádoucí bližší přiblížení předmětu daně týkajícího se závislé činnosti. Ve slovenském zákoně o daních z příjmů jsou příjmy ze závislé činnosti vymezeny v § 5 ZDP. Těmito příjmy jsou například příjmy ze současného nebo předcházejícího pracovněprávního vztahu, služebního poměru, poměru státních zaměstnanců, kdy při výkonu práce je zaměstnanec nucen dodržovat pokyny a příkazy zaměstnavatele. Dále jsou příjmy ze závislé činnosti například příjmy za práci likvidátorů, prokuristů, nucených správců, odměny obviněných ve vazbě, atd. V tomto případě vystupuje zaměstnanec v roli poplatníka a zaměstnavatel zaujímá postavení plátce.

Příjmem ze závislé činnosti jsou bez ohledu na jejich právní důvod pravidelné, nepravidelné nebo jednorázové příjmy, které se vyplácejí zaměstnanci v souvislosti s výkonem závislé činnosti. Příjmem poplatníka je také suma ve výši 1 % z vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí motorového vozidla zaměstnavatele na používání pro služební i soukromé účely.

Také v tomto paragrafu slovenského zákona o dani z příjmů lze nalézt výčet příjmů nepatřících do předmětu daně nebo od daně osvobozených. Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří například cestovní náhrada poskytovaná v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše stanovené zvláštním předpisem, hodnota poskytnutých rehabilitačních pobytů v případech a za podmínek stanovených zvláštním předpisem, atd. Mezi příjmy osvobozené patří kupříkladu hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti, atd.

Dílčím základem daně z příjmů ze závislé činnosti jsou příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec, nebo příspěvky na zahraniční pojištění zaměstnance, na které se vztahuje povinné zahraniční pojištění stejného druhu.

Takto zjištěný základ daně, který je součtem všech dílčích základů daně, se dále snižuje o odpočty. Těmito odpočty jsou na území Slovenské republiky odčitatelné položky,

čímž je myšlena ztráta, kterou může poplatník uplatnit nejpozději v 5 zdaňovacích obdobích následujících po zdaňovacím období, za které byla daňová ztráta vyměřena. Nejvýznamnějšími odpočty jsou pro slovenské poplatníky nezdanitelné části základu daně. Jelikož hodnoty v případě nezdanitelné části základu daně na poplatníka a na manželku jsou tvořeny na základě platného životního minima, je uvedena i jeho výše pro rok 2007, a to je 4 980 Sk měsíčně. Jelikož popis výpočtu hodnot nezdanitelných částí základu daně je velmi zdoluhavý, bude uveden pouze na příkladu nezdanitelné části základu daně na poplatníka. Nezdanitelné části základu daně zahrnují:

- nezdanitelnou část základu daně na poplatníka, která v případě, že dosáhne základu daně stejného, nebo nižšího než 100 násobku sumy platného životního minima, bude ve výši 19,2 násobku sumy platného životního minima, ale pokud jeho základ daně bude vyšší než 100 násobek sumy platného životního minima, nezdanitelná část základu daně bude odpovídat rozdílu 44,2 násobku sumy platného životního minima a jedné čtvrtiny základu daně,
- nezdanitelnou část základu daně na manželku,
- příspěvky na doplňkové důchodové spoření podle zvláštního předpisu,
- finanční prostředky na účelové spoření,
- pojistné na životní pojištění.

V případě posledních tří nezdanitelných částí základu daně se již nevychází z platného životního minima, ale rovněž musí být splněny podmínky stanovené zákonem.

Takto snížený základ daně zaokrouhlený na celé koruny dolů se dále upravuje prostřednictvím sazby daně na konkrétní daňovou povinnost. Od 1. 1. 2004 je na území Slovenské republiky zavedena lineární sazba daně, která je i v roce 2007 stále ve výši 19 %. Sazba je stejná pro všechny druhy příjmů, stejně jako pro všechny daňové subjekty.

Od takto vypočtené daňové povinnosti lze ještě odečíst daňový bonus v podobě zvýhodnění na každé vyživované dítě, který činí 6 480 Sk ročně. Takovýto daňový bonus si může uplatnit poplatník, který v daném zdaňovacím období měl zdanitelné příjmy podle § 5 ZDP aspoň ve výši 6násobku minimální mzdy, nebo který měl zdanitelné příjmy podle § 6 ZDP aspoň ve výšce 6násobku minimální mzdy a vykázal částečný základ daně z příjmů podle § 6 ZDP.

Za vyživované dítě se považuje dítě vlastní, osvojené, převzaté do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu a dítě druhého z manželů, se považuje za

nezaopatřené dítě podle zvláštního předpisu. Je-li dítě vyživováno více než jedním poplatníkem, může si daňový bonus uplatnit pouze jeden z nich. Toto zvýhodnění na dítě lze uplatnit i měsíčně ve výši jedné dvanáctiny celoroční částky, za každý měsíc na jehož počátku byly splněny podmínky pro uplatnění této slevy. Daňový bonus může uplatnit pouze poplatník s neomezenou daňovou povinností a s trvalým pobytem na území Slovenské republiky.

Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok. Daň je vybírána buď srážkou u zdroje, kdy zaměstnavatel z titulu plátce daně spočítá a odvede daň za své zaměstnance pod svou majetkovou účastí příslušnému správci daně, nebo na základě podaného daňového přiznání.

Daňové přiznání je povinen podat poplatník jehož příjmy za zdaňovací období přesahují 50 % sumy odpovídající 19,2 násobku platného životního minima. Do této sumy se nezahrnují příjmy zdaněné srážkovou daní. Daňové přiznání je povinen podat také poplatník, který sice nesplňuje výše uvedenou podmínku, ale který vykázal za dané zdaňovací období ztrátu. Daňové přiznání se podává nejpozději do tří měsíců po uplynutí daného zdaňovacího období, tedy v tomto případě do 31. 3. 2008. V případě nutnosti může na základě žádosti tuto lhůtu prodloužit příslušný daňový úřad.

V roce 2008 nedošlo na Slovensku v zákoně č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov k žádným významným změnám, proto bude v této části uvedena pouze hodnota platného životního minima, která každým rokem narůstá. Platné životní minimum pro rok 2008 činí 5 130 Sk na každou plnoletou fyzickou osobu a je velmi důležité při výpočtu nezdaniitelné části základu daně na poplatníka, popřípadě nezdaniitelné části základu daně na manžela (manželku). Sazba daně zůstává v roce 2008 na stejné úrovni jako v roce 2007, tedy na 19 %.

V roce 2009 došlo na území Slovenské republiky ke dvěma významným změnám, ke změně oficiální měny ze slovenských korun na eura a také ke zvýšení životního minima na částku 178, 92 €, což je po přepočtení konverzním kurzem 30,126 Sk/€ částka 5 390 Sk. Z důvodu zvýšení platného životního minima, dochází tedy i v roce 2009 ke zvýšení nezdaniitelných částí základu daně.

3.3. Srovnání české a slovenské legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob

V mnoha zemích je osobní důchodová daň považována za nejdůležitější, protože je jí prisuzována největší míra komplexnosti, spravedlnosti i ekonomické efektivity. Daň z příjmů je také nejznámější a poplatníky nejvíce vnímanou daní daňového systému, a proto by daňové právo, kterým se poplatníci mají řídit mělo být snadno pochopitelné. Tento požadavek

kladený na daňový systém byl jednou z nejdůležitější oblastí při tvorbě daňového systému tržních ekonomik.

Česká republika a Slovenská republika se zahrnují do transformujících se ekonomik, přestože již nějakou dobu jsou členy Evropské unie. Z tohoto důvodu se obě země snaží přizpůsobit své daňové systémy daňovým systémům států Evropské unie. Jelikož Česká a Slovenská republiky byly po dlouhou dobu jedním státem, vycházejí ze stejných zákonů a také se po dlouhou dobu vyvíjejí vedle sebe, nenalézají se v nich velké množství odlišností.

V rámci legislativních úprav České a Slovenské republiky bude porovnán předmět daně, osvobození od daně, daňový subjekt, základ daně, zdaňovací období, daňové úlevy, nezdanitelné části základu daně, sazba daně, sleva na dani a daňový bonus.

Předmět daně je v legislativním vymezení daně z příjmů fyzických osob České republiky velmi podobný jako v legislativním vymezení daně z příjmů fyzických osob na Slovensku, jedná se o velmi rozsáhlé množství různorodých druhů příjmů. Rozdílem mezi těmito úpravami je pouze jejich zařazení do dílčích skupin, kterých je v Českém zákoně o daních z příjmů pět, kdežto slovenský zákon o daních z příjmů upravuje pouze čtyři, jelikož na Slovensku nejsou příjmy z pronájmu zařazeny samostatně, ale jsou přiřazeny k příjmům z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Oblast příjmů osvobozených od daně je v obou zákonech velmi rozsáhlá a téměř totožná, ani v této oblasti nejsou žádné výrazné rozdíly.

Daňovými poplatníky jsou v obou zákonech o daních z příjmů fyzických osob fyzické osoby. Český i slovenský zákon o daních z příjmů tyto fyzické osoby dále dělí do dvou skupin. Slovenský zákon o daních z příjmů je rozděluje na poplatníky s omezenou daňovou povinností a poplatníky s neomezenou daňovou povinností a český zákon o daních z příjmů dělí tyto fyzické osoby na daňové rezidenty a daňové nerezidenty. Podmínky pro zařazení fyzických osob do skupin jsou stejné, což znamená, že fyzická osoba s neomezenou daňovou povinností na Slovensku musí splňovat stejné podmínky jako daňový rezident v České republice. Takovýmto poplatníkem je například poplatník mající na území daného státu trvalý pobyt, popřípadě bydliště.

Základ daně je v obou zákonech stanoven jako součet dílčích základů daně. Zde je rozdíl, jak už vyplývá z rozdílného dělení předmětu daně, pouze v počtu jednotlivých dílčích základů daně, kdy v České republice jich je pět, kdežto na Slovensku jsou dílčí základy daně pouze čtyři. Dílčí základy daně se v obou zemích upravují stejným způsobem, což znamená, že se od jednotlivých příjmů odečítají výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Stejný je v obou zemích také dílčí základ daně z kapitálového majetku, u něhož nelze uplatnit žádné výdaje.

Pokud se jedná o úpravu dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti, zde se také český a slovenský zákon v roce 2007 shodují. Dílčím základem daně jsou příjmy snížené o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Ovšem v roce 2008 po zavedení změn v české legislativní úpravě daně z příjmů fyzických osob se způsob výpočtu tohoto dílčího základu daně stává rozdílným, jelikož v České republice od tohoto roku tvoří dílčí základ daně podle § 6 příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů povinen platit zaměstnavatel sám za sebe.

Rozdíl oproti České republice je v roce 2007 v existenci hodnot maximálního pojistného na Slovensku. Maximální pojistné je v případě nemocenského a garančního pojištění ve výši 1,5násobku jedné dvanáctiny všeobecného vyměřovacího základu, v případě důchodového pojištění, pojištění v nezaměstnanosti a rezervního fondu solidarity je toto maximální pojistné ve výši 3násobku jedné dvanáctiny všeobecného vyměřovacího základu. Suma maximálního pojistného je směrodatná pro zaměstnance i pro zaměstnavatele. Tato odlišnost je v roce 2008 zrušena, jelikož také v České republice je zaveden maximální vyměřovací základ daně, který je ve výši 48násobku průměrné mzdy.

Zavedení maximální výše pojistného bylo způsobeno snahou o zvýšení spravedlnosti, tedy aby poplatníci s většími příjmy nemuseli odvádět do státního rozpočtu nepoměrně větší část svých příjmů prostřednictvím pojistného než poplatníci s příjmy nižšími, jelikož není zajištěna dostatečná protihodnota, kterou by mohli ze státního rozpočtu získat.

Dalším rozdílem v oblasti pojištění je v podrobnosti, zatímco na Slovensku je sociální pojištění rozděleno do sedmi oblastí a ke každé je přiřazena procentuální hodnota, v České republice je jedna souhrnná hodnota sociálního pojištění, která je pouze teoreticky rozepsáno, že zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Výše českého sociálního pojištění hrazeného zaměstnancem je 8 %. Slovenské sociální pojištění zahrnuje pojištění nemocenské, které činí 1,4 %, starobní, ve výši 4 %, invalidní ve výši 3 %, pojištění v nezaměstnanosti ve výši 1 %, úrazové pojištění, garanční pojištění a rezervní fond. Procentuální hodnoty byly uvedeny pouze u pojištění placených zaměstnancem, ale i další pojištění jsou důležitá, jelikož je platí zaměstnavatel. Takto podrobné rozčlenění sociálního pojištění poskytuje dobré informace poplatníkům pojištění, ale způsobuje vyšší administrativní náklady.

Kromě sociálního pojištění platí zaměstnanci také zdravotní pojištění, které je v České republice ve výši 4,5 % a na Slovensku činí 4 %.

Zdaňovacím obdobím je v obou zákonech o daních z příjmů stanoven kalendářní rok.

Velké odlišnosti v legislativních úpravách jednotlivých zemí lze nalézt v oblasti týkající se odpočtů. V oblasti daňového zákona jsou ve formě nezdanitelných částí základu daně zahrnuty například hodnoty poskytnutých darů nebo příspěvky na důchodové pojištění, pokud byly splněny zákonem stanovené podmínky. Slovenská legislativa zahrnuje v nezdanitelných částech základu daně například nezdanitelnou část základu daně na poplatníka nebo na manžela (manželku). V obou těchto případech se hodnota nezdanitelné části základu daně odvozuje od platného životního minima. Také v České republice byly ještě v roce 2005 tyto odpočty zahrnuty v nezdanitelných částech základu daně, ale od roku 2006 se uplatňují formou slev na dani.

Jedním z velmi důležitých rozdílů mezi jednotlivými zákony je samotná sazba daně. V České republice se v roce 2007 uplatňovala klouzavě progresivní sazba daně, zatímco na Slovensku je sazba daně z příjmů fyzických osob lineární. Lineární sazba daně je výhodná, jelikož nezpůsobuje snahu poplatníků o snižování příjmů, jako je tomu u klouzavě progresivní sazby daně. Tento rozdíl už ovšem neplatí od roku 2008, kdy také Česká republika přešla od klouzavě progresivní sazby daně k dani lineární. Daně jednotlivých zemí se od sebe odlišují již pouze svou hodnotou.

Česká legislativa umožňuje poplatníkům odečíst si od vypočtené daňové povinnosti různorodé slevy. Slevy jsou například na poplatníka, na manžela (manželku) nebo na studenta. Dále lze do oblasti slev na dani zařadit také daňové zvýhodnění na dítě. Částka daňového zvýhodnění se odečítá od daňové povinnosti poplatníka, a v případě že daňové zvýhodnění je vyšší než daňová povinnost vzniká poplatníkovi daňový bonus. Všechny částky slev jsou pevně stanoveny.

Slovenská legislativa také umožňuje slevu na dítě, která je v zákoně o daních z příjmů definována jako daňový bonus. Daňový bonus ve slovenské legislativě je tedy samotné daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Pokud je částka daňového bonusu vyšší než částka daňové povinnosti, má poplatník nárok požádat o navrácení tohoto rozdílu.

4. Srovnání daně z příjmů fyzických osob u vybraného poplatníka

Cílem této části bakalářské práce bude srovnat daň z příjmů u vybraných druhů poplatníků v České a Slovenské republice. Tito vybraní poplatníci mají příjmy pouze ze závislé činnosti, jelikož tyto příjmy poskytují reprezentativní vzorek poplatníků.

Posuzovaní poplatníci jsou tři a odlišují se svým sociálním postavením ve společnosti. Poplatník A je svobodný a bezdětný, poplatník B je ženatý a má 2 nezletilé děti. Poplatník C je svobodný a stále studuje. Tito poplatníci byli zvoleni, aby se projevilo jestli budou opravdu v důsledku svého sociálního postavení nějakým způsobem zvýhodněni, přičemž poplatník A je poplatníkem základním.

Daňoví poplatníci budou srovnáváni ve třech zdaňovacích obdobích, tj. v letech 2007, 2008 a 2009. Legislativními podklady pro tyto výpočty jsou zákony o daních z příjmů v platném znění pro tyto zdaňovací období v jednotlivých zemích.

Příslušné výpočty budou provedeny u stejných typů poplatníků v České republice a na Slovensku. Při výpočtech bude jako základ daně brána měsíční hrubá mzda i roční hrubá mzda, jelikož v případě roční hrubé mzdy se v daném intervalu mohou objevit i poplatníci s jinými příjmy než ze závislé činnosti a podle velikosti svých příjmů si mohou určit velikost svého daňového zatížení.

Pro srovnání poplatníků žijících v České republice a na Slovensku bude z důvodu různé měny použito relativního ukazatele daňového zatížení. V případě poplatníků žijících ve stejné zemi bude srovnávána výše odvodů záloh na daň prostřednictvím ukazatele absolutního.

Poplatníci budou mít mzdu v intervalu od minimální mzdy až po přibližně 3násobek průměrné mzdy v dané zemi. Tento násobek průměrné mzdy je zvolen tak, aby pojal i poplatníky patřící do vysokopříjmových skupin.

Minimální mzda v letech 2007, 2008 a 2009 je v České republice na úrovni 8 000 Kč. Na Slovensku byla minimální mzda 7 600 Sk v roce 2007 a ve výši 8 100 Sk v roce 2008 a v roce 2009 činí 295, 50 €.

Průměrná mzda se v České republice z částky 22 382 Kč v roce 2007 zvýšila v roce 2008 na 23 542 Kč a v roce 2009 se počítá s průměrnou mzdou 23 555 Kč. Na Slovensku byla průměrná mzda v roce 2007 ve výši 20 146 Sk, v roce 2008 se zvýšila na částku 21 782 Sk, v prognóze pro rok 2009 je počítáno s průměrnou mzdou 771€.

Při výpočtu daňového zatížení a čisté mzdy je nutné znát výši sociálního a zdravotního pojištění. V případě Slovenské republiky postačí znát výši těchto pojištění hrazených zaměstnancem. V České republice je nutno při těchto výpočtech znát také výši pojistného, které hradí zaměstnavatel, protože od roku 2008, kdy byla v České republice zavedena daňová reforma, je za základ daně považována tzv. „superhrubá“ mzda, což je hrubá mzda zvýšená právě o pojistné hrazené zaměstnavatelem.

Sociální pojištění v České republice hrazené zaměstnancem je 8 % a zaměstnavatelem je 26 %. Zdravotní pojištění v České republice hrazené zaměstnancem je 4,5 % a zaměstnavatelem je 9 %.

Na Slovensku je zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem ve výši 4 %. Sociální pojištění, které hradí zaměstnanci, je rozděleno podle účelu, ke kterému slouží na důchodové pojištění, které činí 7 %, nemocenské pojištění ve výši 1,4 % a pojištění v nezaměstnanosti ve výši 1 %.

Pro výpočet daňového zatížení na Slovensku je také nutno znát životní minimum v daném zdaňovacím období, jelikož právě od něj se odvíjí výše nezdaniitelných částek základu daně. Pro rok 2007 bylo použito životní minimum schválené 1. 7. 2006, které činilo 4 980 Sk měsíčně. Pro rok 2008 platilo životní minimum z 1. 7. 2007 v hodnotě 5 130 Sk měsíčně a v roce 2009 je platné životní minimum v hodnotě 178,92 €.

Použité sazby daně jsou zjištěny dle platné legislativní úpravy v České republice a na Slovensku. Na Slovensku se po všechny tři zdaňovací období uplatňovala proporcionální sazba daně, jejíž výše je v obou zdaňovacích obdobích na úrovni 19 %. V České republice se proporcionální sazba daně používá až v letech 2008 a 2009, a její výše činí 15 %. V roce 2007 se v České republice ještě stále využívala klouzavě progresivní sazba daně.

4.1. Poplatník A

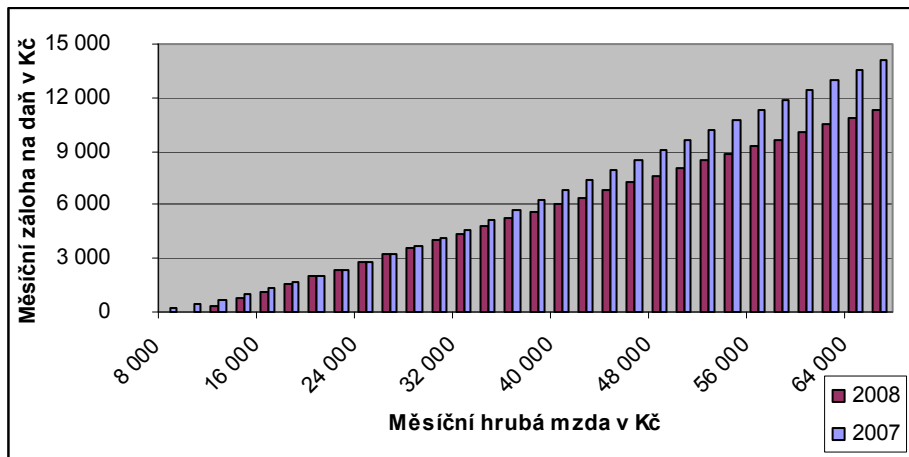
4.1.1. Poplatník A žijící v České republice

Poplatníkovi A žijícímu v České republice se čistá mzda a daňové zatížení za období 2007 až 2008 počítá dvěma různými způsoby. Tyto způsoby jsou uvedeny v teoretické části pojednávající o legislativní úpravě daně z příjmů fyzických osob v České republice.

Všechny výpočty týkající se poplatníka A žijícího v České republice jsou uvedeny v přílohách 1 a 2.

Na základě provedených výpočtů byl sestrojen graf vývoje záloh na daň placených poplatníkem v České republice pouze v letech 2007 a 2008, jelikož zálohy v roce 2009 jsou shodné se zálohami v roce 2008.

Obr. 4.1 Vývoj měsíčních záloh poplatníka A v ČR

Z grafu vyplývá, že ve zdaňovacím období 2007 i ve zdaňovacím období 2008 s růstem měsíčního příjmu stoupá zatížení poplatníka v podobě měsíčních záloh na daň.

V roce 2007 jsou zálohy placeny také poplatníkem s minimální mzdou a tempo růstu tohoto zatížení je s rostoucím příjmem lineární. V roce 2008 vlivem změn způsobených daňovou reformou platí zálohy až poplatníci s hrubým měsíčním příjmem vyšším než minimální mzda. Tyto daňové změny způsobily počáteční rychlejší tempo růstu, které se poté zmírňuje se zvyšujícím se příjmem.

Poplatníci s měsíčními příjmy na úrovni průměru nezaznamenali v roce 2008 takové snížení měsíční zálohy na daň jako poplatníci patřící do vysokopříjmových skupin.

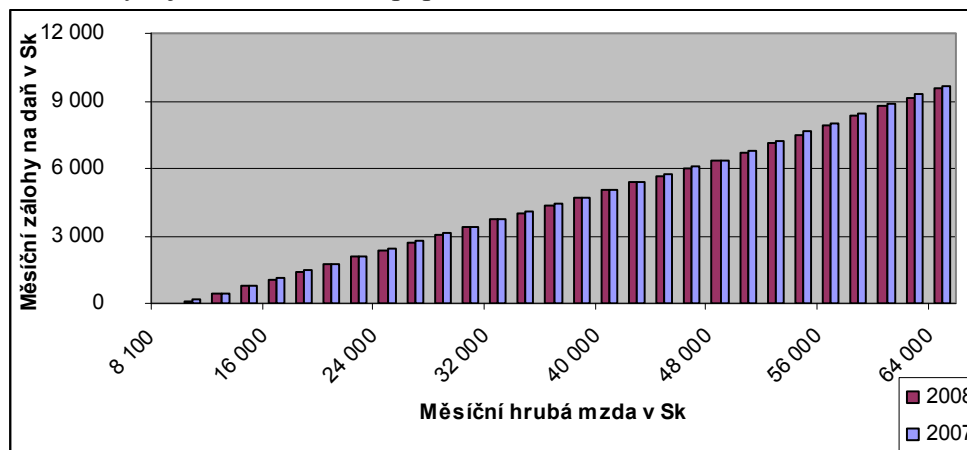
4.1.2. Poplatník A žijící na Slovensku

Následující posouzení bude provedeno pro poplatníka A žijícího na Slovensku. Postup výpočtu čisté mzdy je uveden v teoretické části této bakalářské práce týkající se legislativy daně z příjmů fyzických osob na Slovensku.

Veškeré výpočty týkající se poplatníka A na Slovensku jsou obsaženy v přílohách 3 a 4.

Na základě propočtů byl sestaven následující graf znázorňující vývoj daňových záloh poplatníka A na Slovensku za zdaňovací období 2007 a 2008. Zálohy za rok 2009 nejsou v grafu uvedeny, jelikož jsou již placeny v jiné měně.

Obr.4.2 Vývoj měsíčních záloh poplatníka A v SR

Na Slovensku nedošlo v průběhu zdaňovacích období 2007 a 2008 k žádným daňovým reformám, proto rostou v obou letech měsíční zálohy na daň lineárně se zvyšující se měsíční hrubou mzdou.

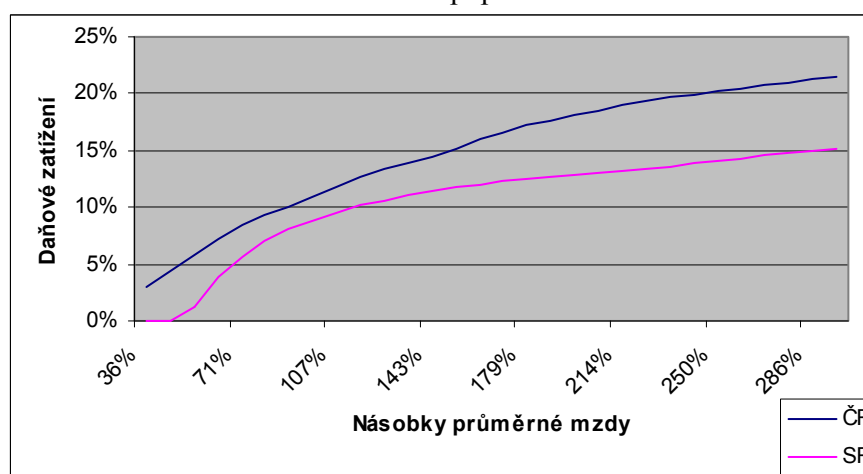
Mírné odlišnosti mezi lety 2007 a 2008 jsou způsobeny pouze zvyšující se částkou životního minima, ze které se počítají příslušné nezdánitelné části základu daně.

4.1.3. Srovnání daňového zatížení poplatníka A v České republice a na Slovensku

V této podkapitole budou srovnána daňová zatížení poplatníka A z České republiky a ze Slovenské republiky za zdaňovací období 2007, 2008 a 2009.

Následující graf je sestaven na základě propočtů uvedených v přílohách a znázorňuje vývoj daňového zatížení poplatníka A žijícího v České republice a na Slovensku za zdaňovací období 2007.

Obr.4.3 Srovnání daňového zatížení poplatníka A v roce 2007

Z grafu je zřejmé, že daňové zatížení poplatníka A je na všech mzdových úrovních vyšší v České republice než na Slovensku.

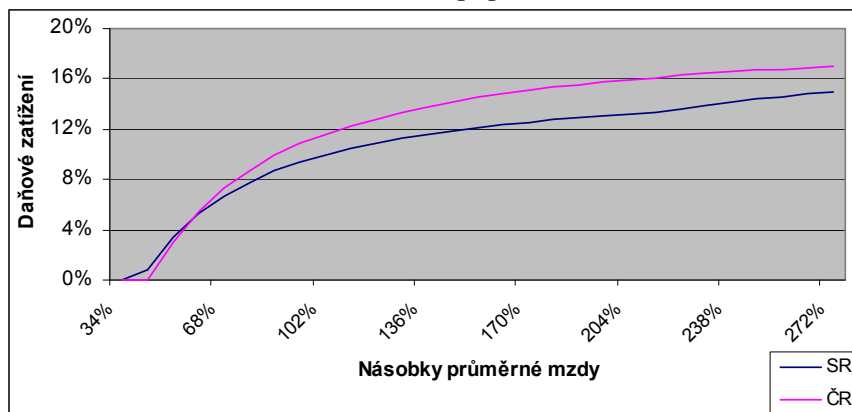
Nižší daňové zatížení na Slovensku v roce 2007 je způsobeno různými způsoby uplatňování odpočtů a jejich hodnotami v jednotlivých zemích. Na Slovensku se uplatňuje nezdanitelná část základu daně, která se počítá ze životního minima, kdežto v České republice je uplatňována sleva na dani, stanovená pevnou částkou. Jelikož částka nezdanitelné části základu daně na poplatníka používaná na Slovensku je vyšší než sleva na dani na poplatníka uplatňovaná v České republice, je pro daňové poplatníky také výhodnější. Podíl slevy na dani není na celkovém daňovém zatížení tak podstatný jako podíl nezdanitelné části základu daně, i přesto je jedním z faktorů způsobujících přiblížení křivek v první části grafu.

Další důvod rozdílného daňového zatížení v České republice a na Slovensku je různá sazba daně. Zatímco v České republice byla v roce 2007 využívána klouzavě progresivní sazba daně, na Slovensku již byla zavedena proporcionální sazba daně. Klouzavě progresivní sazba daně je výhodnější pro poplatníky, kteří nemají nadprůměrné příjmy, naopak pro poplatníky s vysokými příjmy je výhodnější použití proporcionální sazby daně. Toto je také jeden z důvodů přibližování křivek v počáteční části grafu.

I přes tyto faktory se křivky v počáteční části grafu nestřetnou, což je způsobeno také tempem růstu, které je v této části grafu nižší u daňových poplatníků žijících na Slovensku. Ovšem se zvyšujícími se měsíčními příjmy je na Slovensku tempo růstu lineárnější, kdežto v České republice naopak je tempo růstu s rostoucími příjmy pozvolnější.

Následující graf je sestaven z hodnot daňového zatížení a násobků průměrné mzdy vyčíslených v přílohách a znázorňuje průběh křivek daňového zatížení poplatníka A žijícího na Slovensku a v České republice v roce 2008.

Obr. 4.4 Srovnání daňového zatížení poplatníka A v roce 2008

Z grafu je patrné, že nižší daňové zatížení poplatníků s příjmy do 14 000 Kč měsíčně bylo v roce 2008 na území České republiky a poplatníci s vyššími příjmy, než je tato zlomová hodnota, měli nižší daňové zatížení na Slovensku.

V roce 2008 již nejsou rozdíly v daňovém zatížení České republiky a Slovenska způsobeny typem sazby daně, protože od roku 2008, po zavedení daňové reformy v České republice, se proporcionální sazba daně užívá v obou zemích. Malý rozdíl může způsobovat výše této sazby, která je v České republice nižší než na Slovensku.

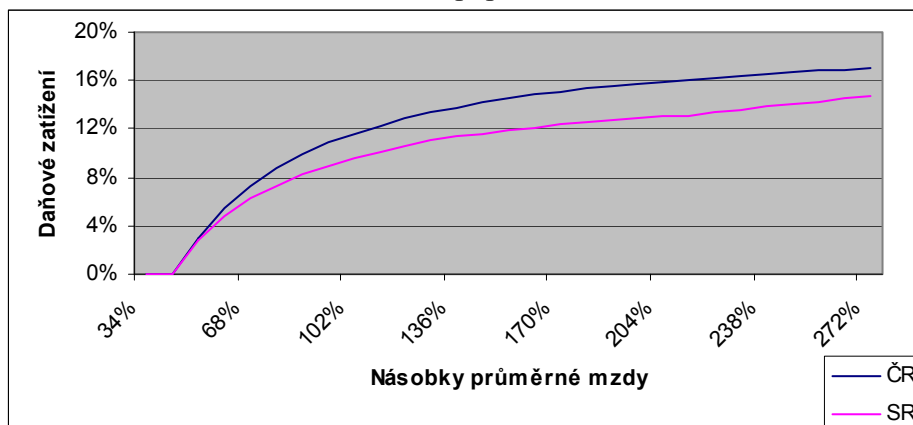
Rozdílné daňové zatížení stále způsobují rozdílné způsoby odpočtů a jejich hodnota v České republice a na Slovensku. V roce 2008 se po daňové reformě sleva na dani na poplatníka v České republice podstatně zvýšila, a proto již rozdíl mezi výši podílu slevy na dani a nezdanitelné částky základu daně na celkovém daňovém zatížení není příliš vysoký.

Důvodem nižšího daňového zatížení na Slovensku při vyšších mzdách je mimo jiné také zavedení „superhrubé“ mzdy v roce 2008 v České republice, což znamená pro daňové poplatníky neuplatnění sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnancem jako daňově uznatelného výdaje a současně navýšení hrubé mzdy o povinné pojistné placené zaměstnavatelem. Naopak na Slovensku se od hrubé mzdy odečítá sociální a zdravotní pojištění, tudíž se základ daně snižuje a daň bude nižší. Při nižších mzdách se toto zvýšení na daňovém zatížení v České republice neprojeví, jelikož je zároveň zvýšena i částka slevy na dani, která při nižších mzdách takto navýšenou daň zcela, nebo zčásti pokrývá.

Tempo růstu v České republice je na počátku grafu vyšší, což je zřetelné ze strmosti křivky daňového zatížení, ale ve druhé polovině grafu týkající se poplatníků s vysokými měsíčními příjmy se tempo růstu zvolňuje a nakonec je nižší než tempo růstu Slovenské republiky, které má podobný průběh, jen klesá znatelně pomaleji. To je také příčinou opětovného přibližování přímek daňového zatížení jednotlivých zemí na konci grafu.

Následující graf zobrazující srovnání daňového zatížení poplatníka A žijícího v České a Slovenské republice v roce 2009 byl rovněž sestaven na základě propočtů jednotlivých poplatníků.

Obr. 4.5 Srovnání daňového zatížení poplatníka A v roce 2009

Z grafu je zřejmé, že zároveň s měsíční hrubou mzdou roste i daňové zatížení poplatníka. Nižší daňové zatížení než poplatník žijící na Slovensku má v České republice pouze poplatník, jehož měsíční hrubý příjem je do 10 000 Kč.

Také je z grafu patrné, že nižší daňové zatížení má v roce 2009 poplatník A žijící na Slovensku, což je způsobeno mimo jiné také vyšší uplatňovaných odpočtů. V České republice se v roce 2009 výše slevy na dani, kterou si poplatník A může uplatnit nezměnila, zatímco na Slovensku se s rostoucí částkou platného životního minima, zvýšila také částka poplatníkem uplatňované nezdánitelné části základu daně.

Také tempo růstu má vliv na vývoj křivek daňového zatížení jednotlivých zemí, a jelikož tempo růstu daňového zatížení slovenských poplatníků je v první části grafu vyšší než tempo růstu českých poplatníků, křivky se od sebe navzájem vzdalují. Ke konci grafu dochází k opětovnému sbližování křivek, a to z důvodu nižšího tempa růstu daňového zatížení v České republice než na Slovensku.

4.2. Poplatník B

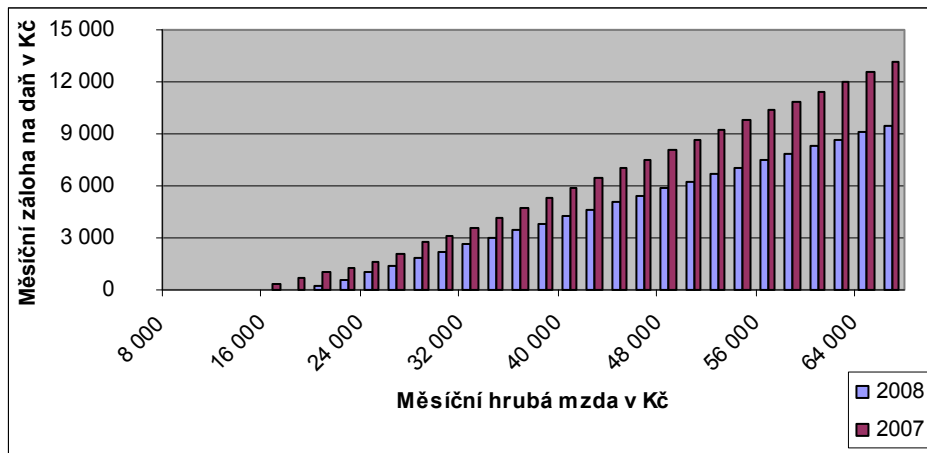
4.2.1. Poplatník B žijící v České republice

Poplatníkovi B žijícímu v České republice se při výpočtu záloh na daň a daňového zatížení používají v roce 2007 a 2008 dva způsoby výpočtu, které jsou uvedeny v teoretické části týkající se legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v České republice. Poplatník B si může uplatnit mimo slevy na poplatníka také daňové zvýhodnění na obě své nezletilé děti, hodnoty těchto slev jsou rovněž uvedeny teoretické části této práce popisující legislativní úpravu daně z příjmů fyzických osob v České republice.

Všechny výpočty, z nichž vyplývá následující posouzení poplatníka B žijícího v České republice, jsou zahrnuty v přílohách 5 a 6.

Na základě těchto výpočtů byl sestrojen následující graf vývoje záloh na daň zaplacených poplatníkem B za zdaňovací období 2007 a 2008, jelikož zálohy odvedené za zdaňovací období jsou totožné se zálohami v roce 2008.

Obr. 4.6 Vývoj měsíčních záloh poplatníka B v ČR

Jak je z grafu zřejmé v obou letech s rostoucí měsíční hrubou mzdou rostou také hodnoty placených záloh.

Rozdíly mezi roky 2007 a 2008 jsou patrnější u poplatníků s vyššími příjmy, což je způsobeno rozdílným tempem růstu. Tempo růstu u poplatníků s nižšími příjmy je totiž v roce 2008 větší, dokonce převyšuje i tempo růstu v roce 2007. S rostoucími měsíčními příjmy se tempo růstu v roce 2008 zmírňuje více než v roce 2007.

Tyto rozdíly jsou také způsobeny změnou legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob v roce 2008, v jejímž důsledku došlo ke zvýšení jednotlivých částek slevy na dani a také se změnila sazba daně z klouzavě progresivní na lineární. Tyto změny také způsobily, že poplatníci v roce 2008 platili zálohy na daň až od hrubého měsíčního příjmu 20 000 Kč, což je posun oproti roku 2007 kdy zálohy na daň platili již poplatníci s hrubou měsíční mzdou 14 000 Kč.

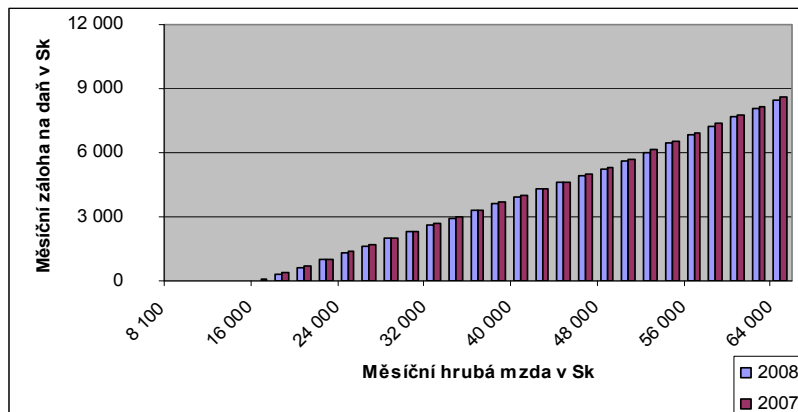
4.2.2. Poplatník B žijící na Slovensku

Následující posouzení bude provedeno pro poplatníka B žijícího na Slovensku. Způsob výpočtu a částky uplatňovaných odpočtů jsou uvedeny v teoretické části zahrnující legislativní úpravu daně z příjmů fyzických osob na Slovensku.

Veškeré výpočty charakterizující slovenského poplatníka B jsou zahrnuty v přílohách 7 a 8.

Následující graf byl sestrojen podle výpočtů týkajících se poplatníka B žijícího na Slovensku a zobrazuje vývoj měsíčně odvedených záloh na daň v letech 2007 a 2008, jelikož v roce 2009 již byly odváděny v eurech.

Obr. 4.7 Vývoj měsíčních záloh poplatníka B na Slovensku

Z grafu je zřejmé, že se měsíční zálohy na daň v obou letech lineárně zvyšují s rostoucím měsíčním příjmem poplatníků.

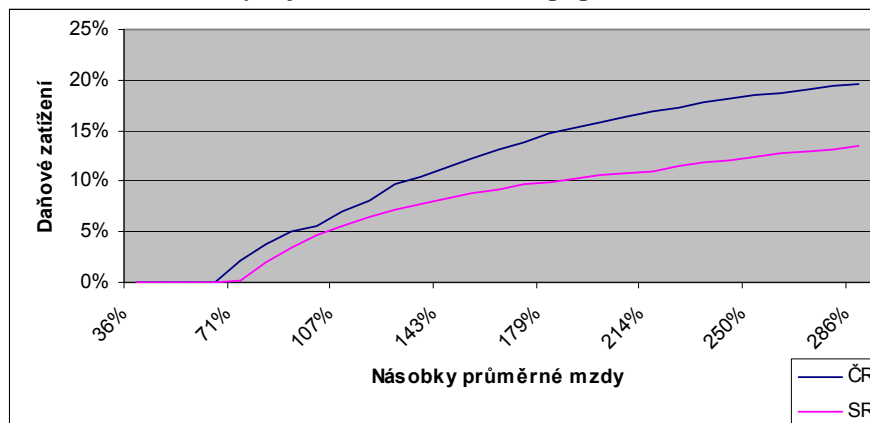
Jelikož na Slovensku v letech 2007 a 2008 nedošlo k žádným významným změnám, ani se od sebe výrazně neodlišují tempa růstu v jednotlivých letech, liší se hodnoty měsíčních záloh na daň pouze kvůli každoročnímu navýšení životního minima, které má za následek navýšení nezdánitelné části základu daně na poplatníka.

4.3. Srovnání daňového zatížení poplatníka B v České republice a na Slovensku

Následující podkapitola obsahuje srovnání daňového zatížení poplatníka B žijícího v České Republice a poplatníka B žijícího na Slovensku za zdaňovací období 2007 a 2008.

Na základě výpočtů českého a slovenského poplatníka B byl sestrojen následující graf vývoje daňového zatížení jednotlivých poplatníků v roce 2007.

Obr. 4.8 Srovnání vývoje daňového zatížení poplatníků B v roce 2007

Z grafu je zřejmé, že výhodněji se daňové zatížení vyvíjí na Slovensku než v České republice.

Rovnoměrněji roste slovenská křivka daňového zatížení než křivka daňového zatížení poplatníků České republiky. Tyto výkyvy křivky daňového zatížení České republiky jsou způsobeny zařazením poplatníků v různých daňových pásmech.

Růst křivky je ovlivněn také tempem růstu, které je při měsíčních příjmech do 20 000 Kč nižší v České republice. Následně se zvyšuje a do výhodnějšího postavení v ohledu tempa růstu daňového zatížení se dostává Slovenská republika, jejíž daňové zatížení roste plynuleji. Ke konci grafu, tedy při vyšších příjmech, už křivky daňového zatížení rostou podobným tempem, jelikož daňové zatížení v České republice nejprve více stoupá, ale poté také se rychleji zmírňuje.

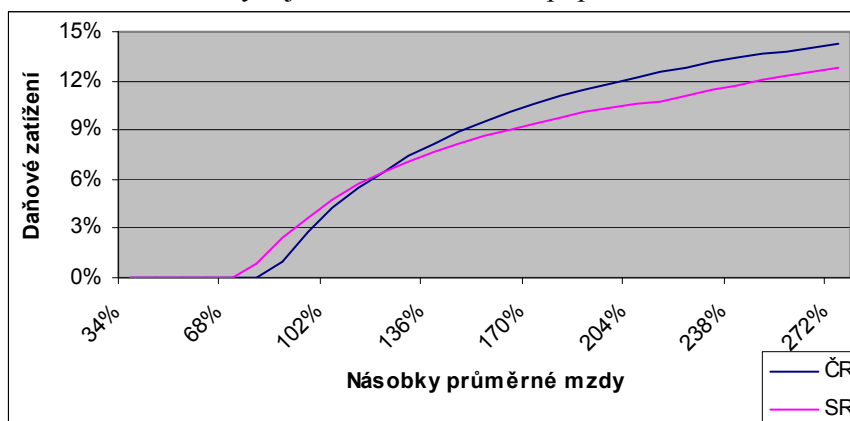
Dalším důvodem rozdílnosti daňového zatížení v České republice a na Slovensku jsou odlišné sazby daně, jelikož v České republice se v roce 2007 používá klouzavá progresse, zatímco na Slovensku je v tomtéž roce využívána lineární sazby daně. Křivky v počátku grafu se k sobě přibližují, protože pro poplatníky s nižšími příjmy je výhodnější použití klouzavé progresse. Naopak poplatníci s vyššími příjmy platí nižší daň, pokud je použita lineární sazba daně. Také z tohoto důvodu se křivky druhé části grafu navzájem vzdalují.

Dalším činitelem ovlivňujícím vývoj daňového zatížení je způsob odpočtů, který je v České republice jiný než na Slovensku. Na Slovensku využívá poplatník nezdanitelné části základu daně, kdežto České republice uplatňuje poplatník slevu na dani. Odlišné jsou také hodnoty těchto částek, kdy výhodnější pro poplatníka je použití slovenské nezdanitelné části základu daně na poplatníka. Stejným odpočtem využívaným v obou zemích je daňové zvýhodnění na děti, jehož hodnoty jsou v České republice a na Slovensku rovněž rozdílné, ale

rozdíl mezi daňovým zvýhodněním v České republice a na Slovensku již není takový, jako je tomu v případě nezdanitelné části základu daně a slevy na dani.

Následující graf, sestrojený na základě, zobrazuje vývoj daňového zatížení poplatníka B žijícího na Slovensku a poplatníka B žijícího v České republice za zdaňovací období 2008.

Obr. 4.9 Srovnání vývoje daňového zatížení poplatníků B v roce 2008

Z grafu je patrné, že v roce 2008 nižší daňové zatížení poplatníků s příjmy do 30 000 Kč měsíčně je v České republice, ale pro poplatníky nad tuto příjmovou hranici je nižší daňové zatížení na Slovensku.

Důvodem pozdějšího počátku křivky daňového zatížení v České republice je zavedení daňové reformy v roce 2008, v rámci které došlo mimo jiné ke zvýšení částek jednotlivých odpočtů užívaných v České republice, tedy ke zvýšení slevy na poplatníka a také ke zvýšení částky daňového zvýhodnění na dítě. Toto zvýšení nezpůsobilo pouze pozdější počátek křivky daňového zatížení, ale také nižší zálohy na daň pro poplatníky. Zatímco v roce 2007 částka slovenského daňového zvýhodnění nepatrně převyšovala částku daňového zvýhodnění v České republice, v roce 2008 je tomu naopak a hodnota českého daňového zvýhodnění podstatně převyšuje hodnotu daňového zvýhodnění na Slovensku.

Vývoj křivek daňového zatížení je také ovlivněn sazbou daně, která je v roce 2008 v České republice i na Slovensku lineární a odlišuje se pouze svou hodnotou. Rozdílný je také způsob výpočtu základu daně, kdy slovenští poplatníci od hrubé mzdy odečítají své sociální a zdravotní pojištění, která jsou povinni platit, kdežto českým poplatníkům se hrubá mzda násobí koeficientem, vyjadřujícím pojistné hrazené zaměstnavatelem, čímž dochází k navýšení hodnoty hrubé mzdy o 35 %.

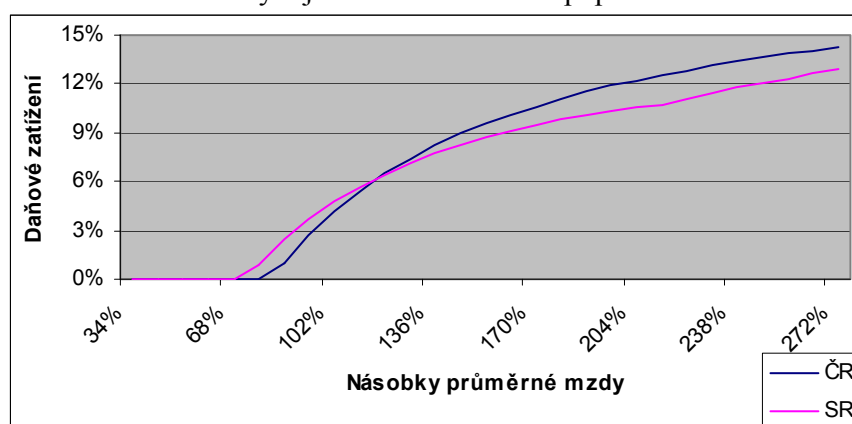
Dalším činitelem ovlivňujícím vývoj křivek daňového zatížení je jeho tempo růstu, které je rovnoměrnější na Slovensku, kde se tempo růstu po celou dobu lineárně zmírňuje. V České republice je tempo růstu u poplatníku s průměrnými příjmy vyšší než na Slovensku.

Za touto hranicí se české tempo růstu zmírňuje rychleji než slovenské, a to má za následek viditelné sblížování křivek daňového zatížení vybraného poplatníka České a Slovenské republiky na konci grafu.

Rozdíly mezi daňovým zatížením v České republice a na Slovensku, jak je z grafu patrné nejsou takové jako tomu bylo v případě poplatníka A, kde se křivky vzájemně vzdalovaly více. Tento jev je způsoben právě možností uplatňování daňového zvýhodnění, jehož hodnota je výhodnější pro poplatníky v České republice.

Následující graf, sestrojený na základě výpočtů, rovněž zobrazuje srovnání daňového zatížení poplatníka B žijícího na území České a Slovenské republiky, ovšem za zdaňovací období 2009.

Obr. 4.10 Srovnání vývoje daňového zatížení poplatníků B v roce 2009

Z grafu je zřejmé, že také v roce 2009 měli poplatníci s nižšími měsíčními příjmy nižší daňové zatížení v České republice. Výše příjmu, při níž se nižší hodnoty daňového zatížení přesouvají ze strany českých poplatníků na stranu slovenských poplatníků je 30 000 Kč.

Na rozdíl od poplatníka A žijícího na Slovensku, u něhož se křivka vývoje daňového zatížení vlivem zvýšení životního minima v roce 2009, tedy zvýšení nezdánitelných částí základu daně více odklonila od křivky daňového zatížení českého poplatníka, křivka daňového zatížení slovenského poplatníka B se od křivky daňového zatížení českého poplatníka B výrazně neodchýlí, a to i přesto že hodnoty slev na dani v roce 2009 zůstávají stejné jako v roce 2008. Toto je způsobeno dostatečně vysokou částkou daňového zvýhodnění uplatňovanou poplatníkem B žijícím v České republice.

Tempo růstu ovlivňující vývoj křivek se vyvíjí v roce 2009 shodně jako tomu bylo v roce předešlém, což znamená, že konstantnější tempo růstu daňového zatížení je v Slovenské republice, ale přibližování křivek na konci grafu zobrazuje, že tempo růstu České republiky je u poplatníků s vysokými příjmy nižší než je tomu u shodných poplatníků na Slovensku.

4.4. Poplatník C

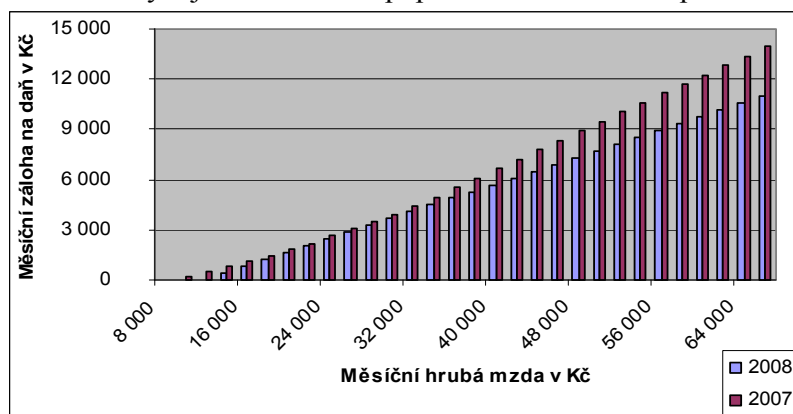
4.4.1. Poplatník C žijící v České republice

Poplatník C žijící v české republice si kromě standardní slevy na poplatníka může uplatnit také slevu na studenta. Výpočty čisté mzdy a daňového zatížení poplatníka C v roce 2007 a 2008 jsou provedeny stejným způsobem jako u poplatníka A a poplatníka B žijících v České republice.

Výpočty charakteristické pro poplatníka C žijícího v České republice jsou obsaženy v přílohách 9 a 10.

Na základě výpočtu uvedených v příloze 9 byl sestrojen následující graf vývoje záloh placených poplatníkem C za zdaňovací období 2007 a 2008, jelikož zálohy zaplacené poplatníkem za rok 2009 byly ve shodné výši jako v roce 2008.

Obr. 4.11 Vývoj záloha na daň poplatníka C v České republice

Z grafu je patrné, že se zvyšující se měsíční hrubou mzdou rostou také zálohy na daň odváděné poplatníkem C.

Rozdíly v částkách záloh mezi lety 2007 a 2008 jsou způsobeny mimo jiné zavedením daňové reformy v roce 2008, kdy se zvyšují hodnoty slev na dani uplatňovaných poplatníky C a také se mění klouzavě progresivní sazba daně na daň lineární, rovněž dochází ke změně při výpočtu základu daně, který je v roce 2007 nižší než hrubá mzda, ale v roce 2008 je naopak základ daně vyšší než hrubá mzda.

Dalším činitelem ovlivňujícím rozdíly záloh placených poplatníkem C je tempo růstu, které je pro poplatníky s příjmy nacházejícími se v první polovině grafu výhodnější v roce 2007, ale pro poplatníky patřící do příjmových skupin, ležících v druhé polovině grafu se tempo růstu lépe vyvíjí v roce 2008. Z tohoto důvodu jsou rozdíly mezi zaplacenými zálohami v jednotlivých letech více patrné.

4.4.2. Poplatník C žijící na Slovensku

Jelikož slovenská legislativa neumožňuje uplatnit poplatníkovi odpočet plynoucí z jeho statusu studenta, je tento poplatník ve stejné situaci jako poplatník A, což znamená, že uplatňuje pouze standardní odpočty pojistného a nezdánitelnou část základu daně na poplatníka.

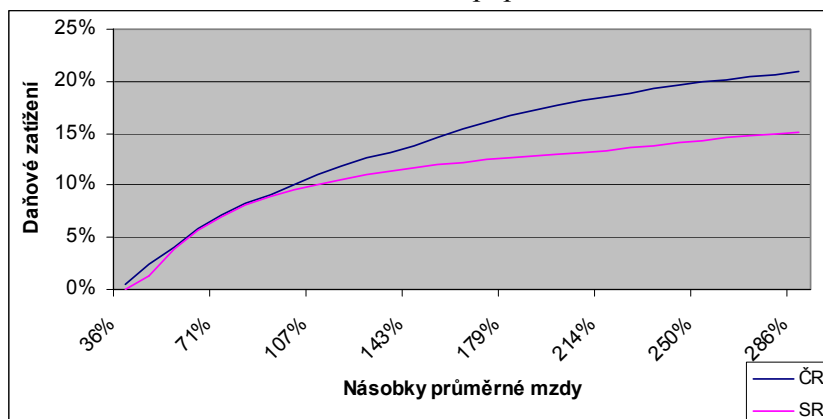
Jelikož podmínky pro výpočet čisté mzdy a daňového zatížení poplatníka C jsou shodné s podmínkami výpočtu poplatníka A, nejsou uvedeny ve zvláštní příloze.

4.5. Srovnání daňového zatížení poplatníka C v České republice a na Slovensku

V této podkapitole bude srovnáno daňové zatížení poplatníka C žijícího v České republice a poplatníka C žijícího na Slovensku za zdaňovací období 2007, 2008 a 2009.

Na základě výpočtů provedených pro poplatníky C byl sestrojen následující graf zobrazující daňové zatížení poplatníků C za zdaňovací období 2007.

Obr. 4.12 Srovnání daňového zatížení poplatníků C v roce 2007

Z grafu je zřejmé že s rostoucí měsíční hrubou mzdou se zvyšuje také daňové zatížení poplatníků, které je výhodnější pro poplatníky žijící na Slovensku.

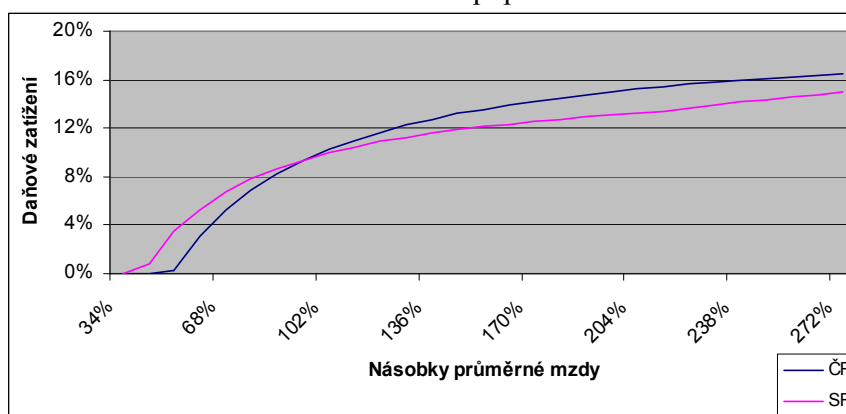
Důvodem velkého přiblížení křivek v první části grafu je možnost uplatnění slevy na poplatníka, kterou využívá poplatník C žijící v České republice, jelikož poplatníkovi C žijícímu na Slovensku tamější legislativa uplatnění odpočtu z titulu studenta neumožňuje. Ovšem důvodem, proč se křivky pouze setkají, ale neprotnou se, je, že částka slevy na studenta není natolik vysoká, aby úplně vykompenzovala rozdíl mezi hodnotou slevy na dani na poplatníka uplatňovanou v České republice a částkou nezdánitelné části základu daně na poplatníka využívanou na Slovensku.

Dalším důvodem přiblížení křivek v první části grafu je klouzavě progresivní sazba daně využívaná v České republice, která je pro poplatníky s příjmy zobrazenými v první části grafu výhodnější, než lineární sazba daně používaná na Slovensku.

V neposlední řadě křivky daňového zatížení také ovlivňuje tempo růstu, které způsobuje lineárnější vývoj daňového zatížení na Slovensku. V České republice je tempo růstu v první části grafu rychlejší, a proto také křivka zobrazující daňové zatížení v České republice je strmější. U poplatníků s vyššími příjmy se tempo růstu v České republice rychleji zmírňuje a na konci grafu již mají křivky daňového zatížení podobný průběh, jelikož daňové zatížení v České republice a na Slovensku roste podobným tempem.

Následující graf sestavený na základě výpočtů poplatníka C žijícího v České republice a poplatníka C žijícího na Slovensku zobrazuje vývoj jejich daňového zatížení ve zdaňovacím období 2008.

Obr. 4.13 Srovnání daňového zatížení poplatníků C v roce 2008

Z grafu je patrné, že se daňové zatížení zvyšuje s růstem měsíční hrubé mzdy poplatníka. Také je zřejmé, že poplatníci s příjmy do 22 000 korun měsíčně mají nižší daňové zatížení v České republice a poplatníci nad tuto příjmovou hranici jsou ve výhodnějším postavení na Slovensku.

Důvodem nižšího daňového zatížení poplatníků s nižšími až průměrnými příjmy v České republice je zvýšení částky slevy na poplatníka a také možnosti uplatnění částky slevy na studenta, která byla v roce 2008 také zvýšena.

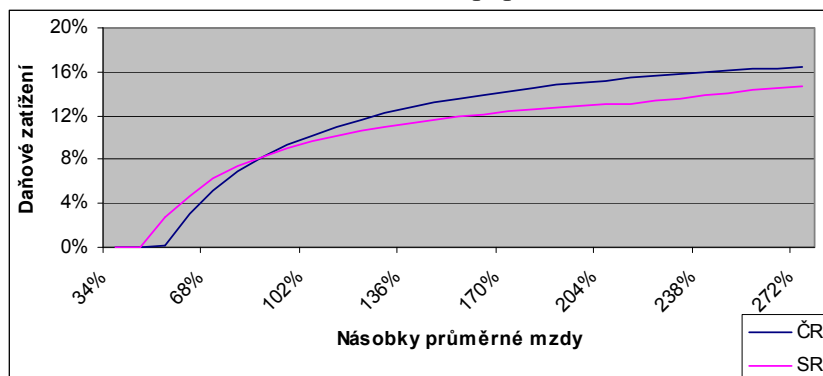
Příčinou nižšího daňového zatížení u poplatníků s vyššími příjmy na Slovensku je mimo jiné způsob výpočtu. Na Slovensku si poplatník od hrubé mzdy odečte sociální a zdravotní pojištění, které je povinen zaplatit za sebe, kdežto v České republice se hrubá mzda poplatníka násobí koeficientem, který jí navyšuje na „superhrubou“ mzdu, z čehož vyplývá že

zatímco na Slovensku je základ daně poplatníka nižší než jeho hrubá mzda, v České republice je základ daně vyšší než hrubá mzda poplatníka.

Další příčinou rozdílného vývoje křivek je také tempo růstu daňového zatížení v jednotlivých zemích, které je na Slovensku i v České republice v počátku grafu strmější, ale poté u obou zemí dochází k jeho zmírnění. Na Slovensku se tempo růstu zmírňuje dříve než v České republice, ale zmírňuje se pozvolna, kdežto v České republice se zmírňuje tempo růstu sice později, ale rychleji. Tento vývoj temp růstu daňového zatížení způsobuje sblížení křivek na konci grafu, kdy je tempo růstu daňového zatížení České republiky mírnější než tempo růstu na Slovensku.

Následující graf sestrojený na základě výpočtů zobrazuje vývoj daňového zatížení poplatníka C v České a Slovenské republice za zdaňovací období 2009.

Obr. 4.14 Srovnání daňového zatížení poplatníků C v roce 2009

Z grafu je patrné, že také v roce 2009 mají poplatníci s nižšími až průměrnými příjmy nižší daňové zatížení v České republice, kdežto daňové zatížení poplatníků s vyššími příjmy je nižší na Slovensku.

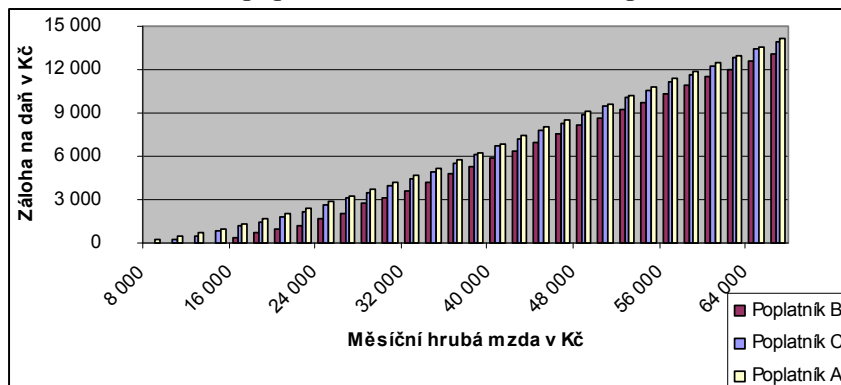
Křivky daňového zatížení zobrazené v grafu se vyvíjí obdobně jako v případě roku 2008, jelikož jedinou změnou je zvýšení nezdanitelné části základu daně na Slovensku z důvodu zvýšení částky platného životního minima.

4.6. Srovnání poplatníků A, B a C žijících v České republice

Jelikož každý z poplatníků uplatňuje jiné slevy na dani, bude v následující části srovnán vývoj jejich daňové povinnosti v roce 2007 a 2008, jelikož v roce 2009 nedošlo oproti roku 2008 k žádným změnám.

Následující graf byl sestrojen na základě výpočtů poplatníků A, B a C za zdaňovací období 2007 a zobrazuje vývoj záloh placených těmito poplatníky v daném roce.

Obr. 4.15 Srovnání poplatníků A, B a C v České republice v roce 2007

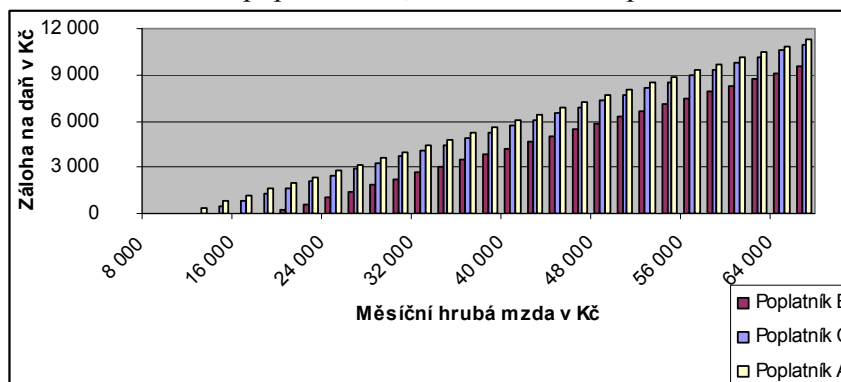
Jak je z grafu zřejmé všem poplatníkům se zálohy na daň zvyšují se zvyšujícím se hrubým příjmem.

Rozdíly jsou pouze ve výši placených záloh jednotlivých poplatníků, a to hlavně z důvodu uplatňovaných rozdílných slev na dani. Zálohy placené poplatníkem C jsou nižší než zálohy poplatníka A. Tento rozdíl ovšem není značný, protože hodnota slevy na studenta je poměrně nízká. Poplatník C platí ovšem vyšší zálohy na dani než poplatník B, jelikož daňové zvýhodnění uplatňované poplatníkem B je výraznější než sleva na studenta uplatňovaná poplatníkem C.

Rozdíly jsou také způsobeny rozličným tempem růstu u jednotlivých poplatníků.

Následující graf, sestrojený na základě propočtů poplatníků, zobrazuje vývoj záloh na daň poplatníků A, B a C za zdaňovací období 2008.

Obr. 4.16 Srovnání poplatníků A, B a C v České republice v roce 2008

Jak je z grafu zřejmé poplatníkům lineárně stoupají zálohy na daň se zvyšujícím se měsíčním hrubým příjmem.

Stejně jako v roce 2007 se i v roce 2008 od sebe zálohy poplatníků A, B a C odlišují svou výší. Ovšem v roce 2008 jsou již tyto rozdíly patrnější a to zejména mezi poplatníkem B

a poplatníkem C, kdy vlivem daňové reformy se částka daňového zvýhodnění zvýšila podstatněji než částka slevy na studenta.

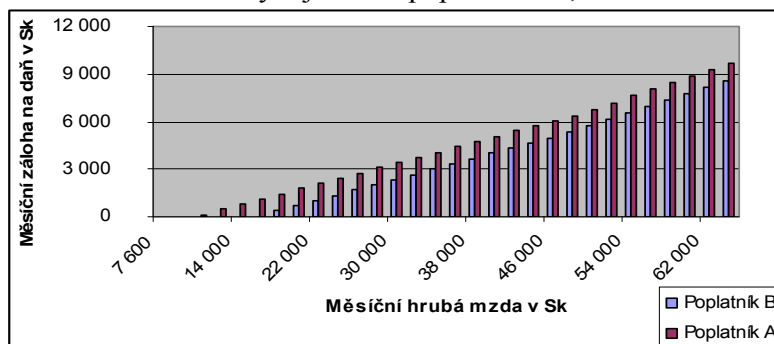
Dalším důvodem odlišujících se záloh na daň je tempo růstu, které je ovšem v roce 2008 u poplatníků A, B a C poměrně podobné.

4.7. Srovnání poplatníků A a B žijících na Slovensku

V této podkapitole budou srovnáni poplatníci A a B žijící na Slovensku a bude zobrazeno jak se na odváděných zálohách na daň projeví možnost poplatníka B uplatnit si daňové zvýhodnění. Poplatník C není zahrnut, jelikož jeho daňová povinnost je stejná jako daňová povinnost poplatníka A.

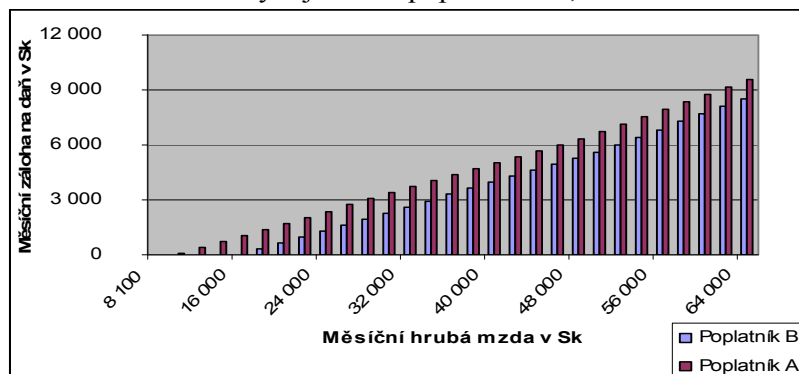
Následující grafy vytvořené z údajů vypočtených pro slovenské poplatníky A a B zobrazují vývoj jejich záloh na daň v letech 2007, 2008 a 2009.

Obr. 4.17 Srovnání vývoje záloh poplatníků A, B na Slovensku v roce 2007

Z grafu je patrné, že se zvyšující se hrubou mzdou rostou lineárně také zálohy na daň placené jednotlivými poplatníky. Jelikož mezi roky 2007 a 2008 nedošlo k žádným významným změnám je průběh grafu v roce 2007 podobný jako v roce 2008, a proto budou posouzeny společně s následujícím grafem, který na základě výpočtů zobrazuje vývoj záloh poplatníka A a B za zdaňovací období 2008.

Obr. 4.18 Srovnání vývoje záloh poplatníků A, B na Slovensku v roce 2008

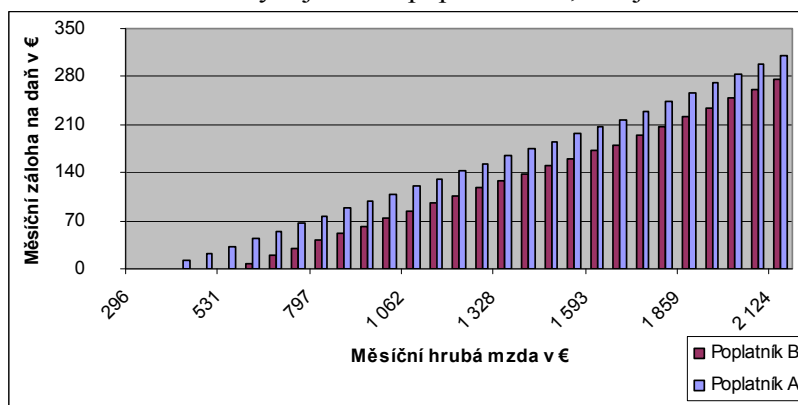
Z grafu je zřejmé že zálohy na daň rostou v roce 2008 lineárně se zvyšující se měsíční hrubou mzdou.

Rozdíly mezi výškou záloh poplatníků A a B jsou v roce 2007 i v roce 2008 způsobeny rozdílnými odpočty, které uplatňují a také tempem růstu daňového zatížení, které se vyvíjí výhodněji pro poplatníky A. Poplatník B z důvodu uplatňování daňového zvýhodnění začíná odvádět zálohy na daň při vyšší mzdě než poplatník A a také jeho zálohy na daň jsou z tohoto důvodu nižší.

Jediná změna, k níž dochází v roce 2008, je zvýšení životního minima, a tudíž zvýšení nezdanitelné části základu daně na poplatníka, což vedlo k mírnému snížení záloh na daň poplatníkovi A i poplatníkovi B.

Následující graf vytvořený na základě výpočtů zobrazuje srovnání poplatníků A a B žijících ve Slovenské republice v roce 2009.

Obr. 4.19 Srovnání vývoje záloh poplatníků A, B žijících na Slovensku v roce 2009

Z grafu je patrné, že také v roce 2009 se poplatníkům se s rostoucím měsíčním příjmem zvyšuje také částka odvedených záloh. Tyto zálohy jsou ovšem nižší než zálohy odváděné v roce 2008, protože také v tomto roce došlo k navýšení životního minima a tudíž také navýšení nezdanitelných částí základu daně.

Jelikož v roce 2009 došlo v Slovenské republice ke změně úřední měny ze slovenských korun na euro je i tento graf uveden v eurech. I z tohoto grafu je ovšem zřejmé, že také v roce 2009 platí nižší zálohy na daň poplatník, který si může uplatnit daňový bonus.

5. Závěr

Osobní důchodová daň je zřejmě nejznámější daní daňového systému, tato daň si během pouhých dvou set let své existence vydobyla významné postavení, jelikož svými vlastnostmi podporuje spravedlnost a efektivnost daňového systému.

Cílem bakalářské práce bylo srovnání legislativních úprav zabývajících se daní z příjmů fyzických osob v České republice a Slovenské republice a následná komparace daňového zatížení osobní důchodovou daní u vybraných poplatníků z České republiky a Slovenské republiky v letech 2007, 2008 a 2009.

Obsahem druhé kapitoly této bakalářské práce je historie a obecná charakteristika osobní důchodové daně, důraz je kladen na vysvětlení základních pojmů, s nimiž se lze v souvislosti s osobní důchodovou daní setkat. V této kapitole je popsána také klasifikace daní, funkce daní, a rovněž je zde zahrnut obecný vzorec výpočtu osobní důchodové daně.

Ve třetí kapitole jsou popsány a následně srovnány legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob platné v České republice a Slovenské republice v letech 2007, 2008 a 2009. Srovnáním legislativních úprav jednotlivých zemí bylo zjištěno, že jejich konstrukce osobních důchodových daní se nikterak výrazně neliší. Největší rozdíl v roce 2007 spočívá v používané sazbě daně, zatímco ve Slovenské republice se používala lineární sazba daně, v České republice byla uplatňována klouzavě progresivní sazba daně. V letech 2008 a 2009 se již lineární sazba daně používá v obou výše zmíněných zemích, největším rozdílem mezi jednotlivými legislativními úpravami v těchto letech je způsob výpočtu dílčího základu daně ze závislé činnosti, kdy poplatníci Slovenské republiky svůj příjem snižují o pojistné, které jsou povinni odvádět, zatímco základem daně poplatníků v České republice je jejich příjem navýšený o povinné pojistné placené zaměstnavatelem.

Čtvrtá kapitola obsahuje srovnání vybraných poplatníků z České republiky a Slovenské republiky. Těmito poplatníky jsou svobodný a bezdětný muž, ženatý muž s dvěma neplnoletými dětmi a student, žijící v České republice a Slovenské republice v letech 2007, 2008 a 2009. Daňové zatížení vybraných poplatníků v rámci jedné země bylo porovnáno pomocí absolutního ukazatele, zatímco při srovnání daňového zatížení vybraných poplatníků žijících v České republice a Slovenské republice bylo z důvodu rozdílné měny použito ukazatele relativního.

Srovnáním daňového zatížení vybraných poplatníků žijících v České republice a Slovenské republice v roce 2007 bylo zjištěno, že nižší daňové zatížení mají poplatníci

Slovenské republiky, což bylo způsobeno uplatňováním lineární sazby daně ve a vyšší hodnotou odpočtů ve Slovenské republice. V letech 2008 a 2009 se vlivem změn v legislativě České republiky daňové zatížení českých poplatníků snížilo natolik, že poplatníci s podprůměrnými příjmy mají nižší daňové zatížení v České republice než ve Slovenské republice. Hlavní legislativní změnou v České republice, která tento posun daňového zatížení způsobila bylo zvýšení částek odpočtů.

Po srovnání daňového zatížení vybraných poplatníků v rámci České republiky bylo zjištěno, že v letech 2007, 2008 i 2009 má nejnižší daňové zatížení ženatý poplatník s dvěma dětmi, mírně vyšší je daňové zatížení studujícího poplatníka a nevyšší daňové zatížení má svobodný a bezdětný poplatník. Toto pořadí je zapříčiněno možností vybraných poplatníků uplatňovat různé slevy na dani, vyplývající z jejich sociálního postavení.

Z výsledků srovnání poplatníků žijících ve Slovenské republice vyplynulo, že nejnižší daňové zatížení má ženatý poplatník s dvěma dětmi. Daňové zatížení studujícího poplatníka a svobodného, bezdětného poplatníka je shodné, jelikož slovenská legislativa neumožňuje poplatníkovi uplatnit si odpočet vyplývající z jeho statusu studenta. Rozdíl mezi daňovým zatížením mezi poplatníky se shodnou daňovou povinností a ženatým poplatníkem s dvěma dětmi je způsoben možností tohoto poplatníka uplatnit si daňový bonus.

Seznam použité literatury

Knihy

1. KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 4. aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN: 80-7357-205-2.
2. PELC, Vladimír. Malá daňová encyklopedie. 1. vyd. Praha: Linde, 1996. 247 s. ISBN: 80-85647-95-8.
3. PELECH, Petr. Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2008. 16. dopl. a aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2008. 439 s. ISBN 978-80-7263-433-0.
4. VANČUROVÁ, Alena; LÁCHOVÁ, Lenka. Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva. 9. aktualiz. vyd. Praha: 1. VOX, 2008. 319 s. ISBN: 978-80-86324-72-2.
5. ŠIROKÝ, Jan. Daňové teorie s praktickou aplikací. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN: 978-80-7400-005-8.

Zákony

6. Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, v platném znění
7. Zákon č. 595/2003. Z. z. o dani z příjmů, v platném znění

Internet

8. <<http://www.finance.cz>>
9. <<http://www.finance.sk>>
10. <<http://www.měšeč.cz>>
11. <<http://www.mfsr.sk>>
12. <<http://www.profesia.sk>>
13. <<http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy>>

Seznam zkratek

ČR	- Česká republika
SR	- Slovenská republika
Sb.	- sbírka zákonů
ZD	- základ daně
ZDP	- zákon o dani z příjmů
ZTP/P	- zvlášť těžce postižený s potřebou průvodce
Z. z.	- zbierka zákonov

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové (bakalářské) práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2009

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Šilheřovická 242, Markvartovice, 747 14

Seznam příloh

- Příloha 1: Měsíční daňová povinnost poplatníka A v ČR
- Příloha 2: Roční daňová povinnost poplatníka A v ČR
- Příloha 3: Měsíční daňová povinnost poplatníka A v SR
- Příloha 4: Roční daňová povinnost poplatníka A v SR
- Příloha 5: Měsíční daňová povinnost poplatníka B v ČR
- Příloha 6: Roční daňová povinnost poplatníka B v ČR
- Příloha 7: Měsíční daňová povinnost poplatníka B v SR
- Příloha 8: Roční daňová povinnost poplatníka B v SR
- Příloha 9: Měsíční daňová povinnost poplatníka C v ČR
- Příloha 10: Roční daňová povinnost poplatníka C v ČR